

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2564

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม
ตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก

**AGRI-
MAP**

NONG KHAI

จังหวัดหนองคาย

คำนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านการเกษตรที่มีพลวัตค่อนข้างสูง และมีผลกระทบต่อประชากรจำนวนมาก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ตระหนักถึงการนำระบบข้อมูลข่าวสารที่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรได้มีการเข้าถึงที่สะดวกโดยเฉพาะเกษตรกร จึงได้มอบหมายให้กรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลักจัดทำ “แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก (Agri-Map)” ของแต่ละจังหวัดขึ้น

Agri-Map คือ แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก โดยบูรณาการข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรจากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือบริหารจัดการการเกษตรไทยอย่างมีประสิทธิภาพครอบคลุมทุกพื้นที่ มีการปรับข้อมูลให้ทันสมัย และพัฒนาเพิ่มความสะดวกการใช้งานให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลโดยง่าย พร้อมทั้งสามารถติดตามข้อมูลความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและรอบด้าน ครอบคลุมการนำไปใช้ประโยชน์ทุกด้าน ที่สำคัญเป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้กับข้อมูลด้านการเกษตร ซึ่งสามารถตอบโจทย์การช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรในรายพื้นที่ ได้เป็นอย่างดี ใช้งานบนคอมพิวเตอร์หรือแท็บเล็ต ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านหน้าเว็บไซต์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ www.moac.go.th/a4policy-alltype-391191791794 หรือ <https://agri-map-online.moac.go.th/> ซึ่งจะมีเอกสารคู่มือการใช้ให้ศึกษาและสามารถดาวน์โหลดได้

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของแต่ละจังหวัดสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ โครงการเกษตรอินทรีย์ โครงการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning by Agri-Map) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โครงการ Smart Farmer เป็นต้น และยังเป็นข้อมูลกลางในการปฏิบัติงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

รูปเล่มเอกสารแนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม จังหวัดหนองคาย
<http://www.ldd.go.th/Agri-Map/Data/NE/nki.pdf>

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ข
สารบัญภาพ	ค
แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของจังหวัด “หนองคาย”	
1. ข้อมูลทั่วไป	1
2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก	5
2.1 ข้าว	6
2.2 ยางพารา	11
2.3 อ้อยโรงงาน	15
2.4 ปาล์มน้ำมัน	20
3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด	24
4. แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ	26
เอกสารอ้างอิง	31
ภาคผนวก	33

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดหนองคาย	4
ตารางที่ 2	พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของ จังหวัดหนองคาย	5
ตารางที่ 3	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอ จังหวัดหนองคาย	7
ตารางที่ 4	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว	10
ตารางที่ 5	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของยางพารา รายอำเภอ จังหวัดหนองคาย	12
ตารางที่ 6	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตยางพารา	14
ตารางที่ 7	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของอ้อยโรงงาน รายอำเภอ จังหวัดหนองคาย	17
ตารางที่ 8	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตอ้อยโรงงาน	19
ตารางที่ 9	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของปาล์มน้ำมัน รายอำเภอ จังหวัดหนองคาย	21
ตารางที่ 10	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตปาล์มน้ำมัน	23
ตารางผนวกที่ 1	ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอจังหวัดหนองคาย	35
ตารางผนวกที่ 2	พื้นที่ชลประทานจังหวัดหนองคายจำแนกรายอำเภอ ตำบล	43
ตารางผนวกที่ 3	ระดับน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดหนองคาย	43
ตารางผนวกที่ 4	พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินจำแนกรายอำเภอ ตำบล	44
ตารางผนวกที่ 5	กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จังหวัดหนองคาย	45
ตารางผนวกที่ 6	ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดหนองคาย	46
ตารางผนวกที่ 7	โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดหนองคาย	46

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินชุมพลบุรี	38
ภาพที่ 2	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินนาโดน	39
ภาพที่ 3	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินเพ็ญ	40
ภาพที่ 4	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินโพธิสัย	41
ภาพที่ 5	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินปลาปาก	42
ภาพที่ 6	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดหนองคาย	47
ภาพที่ 7	พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดหนองคาย	48
ภาพที่ 8	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจยางพารา จังหวัดหนองคาย	49
ภาพที่ 9	พื้นที่ปลูกยางพาราบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดหนองคาย	50
ภาพที่ 10	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจอ้อยโรงงาน จังหวัดหนองคาย	51
ภาพที่ 11	พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดหนองคาย	52
ภาพที่ 12	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน จังหวัดหนองคาย	53
ภาพที่ 13	พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดหนองคาย	54

1. ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดหนองคาย มีเนื้อที่ 3,026.534 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,891,584 ไร่ ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ประกอบด้วย 9 อำเภอ 62 ตำบล (ตารางผนวกที่ 1) มีประชากร 517,435 คน (กรมการปกครอง, 2563)

1.1 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อ	แม่น้ำโขง และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศใต้	ติดต่อ	จังหวัดสกลนคร และจังหวัดอุดรธานี
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	จังหวัดบึงกาฬ
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	จังหวัดเลย

1.2 ภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดหนองคายมีลักษณะทอดยาวตามลำน้ำโขง เป็นจังหวัดชายแดนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน แม่น้ำโขงเป็นเส้นพรมแดนธรรมชาติกั้นระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีอำเภอที่อยู่ติดกับแม่น้ำโขง 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอสังคม ท่าวบ่อ ศรีเชียงใหม่ เมืองหนองคาย โพนพิสัย และรัตนวาปี ช่วงที่แม่น้ำโขงไหลผ่านจังหวัดหนองคายมีความยาวรวม 195 กิโลเมตร ความกว้างของพื้นที่จังหวัด เฉลี่ย 20 – 25 กิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบสูง แบ่งเป็น 4 บริเวณ ดังนี้

- 1) พื้นที่ค่อนข้างราบ ได้แก่ เขตอำเภอเมืองหนองคาย ท่าวบ่อ และศรีเชียงใหม่ ใช้ประโยชน์ในการทำนาและปลูกพืชริมน้ำโขง
- 2) พื้นที่ลูกคลื่นลอนลาด กระจายอยู่ทุกอำเภอ ส่วนใหญ่เป็นที่ทำนาและปลูกพืชไร่ พืชสวนและป่าธรรมชาติ
- 3) พื้นที่ลูกคลื่นลอนชัน ปกคลุมด้วยป่าไม้เต็งรังและป่าเบญจพรรณ อยู่ในเขตอำเภอสังคม
- 4) พื้นที่ภูเขาที่มีความสูงชัน บริเวณเทือกเขาทางทิศตะวันตกของจังหวัด อยู่ในเขตอำเภอสังคม

1.3 ภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของจังหวัดหนองคายเป็นแบบร้อนชื้นหรือภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้าสะวันนา (Aw) ตามการแบ่งเขตภูมิอากาศแบบเคิเพิน ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ มี 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม อากาศร้อนจัดในช่วงเดือนเมษายนของทุกปี ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม มีฝนตกชุกในเดือนสิงหาคม และฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ อากาศหนาวเย็น หนาวจัดในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคมของทุกปี อุณหภูมิเฉลี่ย 26.46 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 36.35 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 15.4 องศาเซลเซียส และปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,843.6 มิลลิเมตรต่อปี

1.4 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินของจังหวัดหนองคาย แบ่งตามภูมิสัมฐาน ลักษณะทางธรณีวิทยา และวัตถุต้นกำเนิดดิน ได้ดังนี้

1) **ที่ราบน้ำท่วมถึง (Flood plain)** ที่ราบริมแม่น้ำหรือลำธาร หน้าฝนหรือหน้าน้ำ มักมีน้ำท่วมเป็นครั้งคราว เป็นสภาพพื้นที่ที่เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพา และมีตะกอนเพิ่มมากขึ้นหลังน้ำท่วม แบ่งเป็น

(1) **สันดินริมน้ำ (Levee)** เป็นที่ดอน เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพาบริเวณริมฝั่งแม่น้ำ เป็นสันนูนขนานไปกับริมฝั่งแม่น้ำ การระบายน้ำค่อนข้างดีถึงดี เนื้อดินค่อนข้างหยาบ เช่น ชุดดินชุมพลบุรี (Chp) ชุดดินธาตุพนม (Tp)

(2) **ที่ลุ่มหลังสันดินริมน้ำ (Back swamp, basin)** เป็นที่ลุ่มน้ำขังอยู่ระหว่างสันดินริมน้ำกับตะพักลำน้ำหรือด้านข้างหุบเขา การระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว ดินลึกมาก เนื้อดินเหนียวละเอียด สีเทาและน้ำตาลปนเทา เช่น ชุดดินกันทรลักษณวิชัย (Ka)

2) **ที่ราบตะกอนน้ำพา (Alluvial plain)** เป็นบริเวณที่ได้รับอิทธิพลของแม่น้ำหรือลำน้ำสาขา วัตถุต้นกำเนิดดินเป็นตะกอนน้ำพา (Alluvium) มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบขนาดใหญ่สองฝั่งแม่น้ำ แต่ละฝั่งอาจมีที่ราบแบบขั้นบันไดหรือตะพักได้หลายระดับ แบ่งเป็น

(1) **ตะพักลำน้ำระดับต่ำ (Low terrace)** เป็นที่ลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ ดินลึกมาก เนื้อดินอาจเป็นดินเหนียวละเอียดถึงดินทรายแป้งละเอียด สีเทา น้ำตาลปนเทา และน้ำตาล มีจุดประสีต่าง ๆ การระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว เช่น ชุดดินโพทะเล (Cpa) ชุดดินนาอ้อ (Nao) ชุดดินหนองบุญมาก (Nbn) ชุดดินหนองกุ้ง (Nkg) ชุดดินนครพนม (Nn) ชุดดินศรีขรภูมิ (Sik) ตะกอนน้ำพาเชิงซ้อน (AC) และชุดดินธวัชบุรี (Th)

(2) **ตะพักลำน้ำระดับกลางและระดับสูง (Middle and High terrace)** เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด ดินต้นถึงชั้นกรวดลูกรังถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบ ดินร่วนละเอียดหรือดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล เหลือง น้ำตาลปนแดงไปจนถึงแดง การระบายน้ำดีปานกลางถึงดี เช่น ชุดดินชุมพวง (Cpg) ชุดดินจักราช (Ckr)

3) **พื้นที่เกือบราบ (Peneplain)** เป็นภูมิลักษณะของพื้นผิวดินภายหลังการกร่อน เกิดจากการผุพังด้วยกระบวนการกร่อนทำลายโดยน้ำ ทำให้พื้นที่สูงเดิมซึ่งขรุขระและสูงต่ำแตกต่างกันมาก มีระดับต่ำลงจนมีลักษณะคล้ายลูกคลื่นลอนลาดหรือพื้นที่เกือบราบ วัตถุต้นกำเนิดดินเกิดจากการผุพังสลายตัวอยู่กับที่หรือเคลื่อนย้ายมาในระยะทางไม่ไกล ดินจึงมีลักษณะเด่นตามวัตถุต้นกำเนิดหรือหินที่รองรับอยู่ด้านล่างและระดับการพัฒนาตัวของดิน แบ่งเป็น

(1) **พื้นที่แบบราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย** ดินมีการระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว ในบริเวณที่ราบลุ่มหรือที่ราบ หรือตามร่องระหว่างที่ดอนหรือเนิน เนื้อดินส่วนใหญ่มีทรายปน ดินมีสีเทาหรือน้ำตาลปนเทา และพบจุดสีต่างๆ ถัดขึ้นมาบริเวณพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ดินมีสีน้ำตาล น้ำตาลปนเหลือง เหลือง และมีจุดประสีเทาค่อนข้างชัดเจน โดยเฉพาะในช่วงตอนบนอันเนื่องมาจากการขังน้ำ นอกจากนี้จะพบจุดประสีเหลือง น้ำตาล หรือแดงในหน้าตัดดิน การระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงดีปานกลาง การทำคันทนาเพื่อใช้ปลูกข้าวมีลักษณะค่อนข้างกว้างและสูง

เกษตรกรปาดหน้าดินที่เป็นชั้นดินทรายและหนาออกทำคันนา บริเวณมีชั้นดินเหนียวอยู่ด้านล่าง บริเวณนั้นเก็บกักน้ำได้ มักจะพบชั้นลูกรังในช่วงที่ดินมีการเปลี่ยนแปลงเนื้อดินจากเนื้อดินหยาบเป็นเนื้อดินละเอียด ค่าปฏิกิริยาดินในสนามส่วนใหญ่เป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง บริเวณที่มีผลกระทบจากเกลือดินมีค่าปฏิกิริยาดินเป็นกลางถึงด่างปานกลาง และมีคราบเกลือบริเวณผิวหน้าดิน บริเวณที่ดอนแบบลูกคลื่นลอนลาด การระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างดีเกินไป สีนํ้าตาล น้ำตาลปนเหลือง เหลืองจนถึงแดง และอาจพบจุดประสีเล็กน้อย ค่าปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย เช่น ชุดดินชานี (Cni) ชุดดินละหานทราย (Lah) ชุดดินโพนพิสัย (Pp) ชุดดินปลาปาก (Ppk) ชุดดินท่าอุเทน (Tu) และ ชุดดินเพ็ญ (Pn)

(2) พื้นที่เป็นแบบลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงสภาพพื้นที่แบบเนินเขา ดินมีการระบายน้ำค่อนข้างดีถึงดี สีนํ้าตาล น้ำตาลปนเหลือง เหลือง น้ำตาลปนแดง เหลืองปนแดง จนถึงแดง เนื้อดินมีทรายปนอย่างชัดเจน บางบริเวณพบลูกรังในหน้าตัดดิน ค่าปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดปานกลาง ชุดดินสีทน (St) พบบริเวณพื้นที่ลักษณะเป็นร่อง ชุดดินร้อยเอ็ด (Re) พบบริเวณพื้นที่ราบ ชุดดินพระทองคำ (Ptk) ชุดดินคำบง (Kg) ชุดดินปักธงชัย (Ptc) และชุดดินห้วยแถลง (Ht) พบบริเวณพื้นที่ลักษณะเป็นที่ค่อนข้างราบถึงเป็นลูกคลื่น สำหรับดินที่เกิดความไม่ต่อเนื่องทางธรณีวิทยา (Lithologic discontinuities) มักเป็นชั้นดินทรายในตอนบนแล้วเปลี่ยนเป็นดินเหนียวหรือชั้นหินพื้น (weathering insitu) ในตอนล่าง (Abrupt textural change) เช่น ชุดดินพล (Pho) ชุดดินเขมรราชู (Kmr) ชุดดินหนองบัวแดง (Nbd) ชุดดินโนนแดง (Ndg) และชุดดินนาคูน (Nad)

4) พื้นที่ลาดเชิงเขา (Piedmont) เขา (Hill) ภูเขา (Mountain) มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา ที่เกิดจากการที่หินผุพังสลายตัวอยู่กับที่หรือถูกเคลื่อนย้ายโดยแรงโน้มถ่วงของโลกในระยะทางไกล ๆ และถูกควบคุมด้วยลักษณะของโครงสร้างทางธรณีวิทยา ส่วนใหญ่พบหินปะปนในหน้าตัดดินและลอยหน้า แบ่งตามลักษณะและชนิดของหินดังนี้

(1) พัฒนาจากหินทราย ดินต้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นทรายปนดินร่วนถึงดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีแดง น้ำตาล และน้ำตาลปนแดง การระบายน้ำดีถึงมากเกินไป พบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน เช่น ชุดดินภูพาน (Pu) และชุดดินวังน้ำเขียว (Wk)

(2) พัฒนาจากหินดินดาน ดินลึก สีนํ้าตาล น้ำตาลปนเหลือง น้ำตาลปนแดง เหลืองหรือแดง เป็นดินเหนียว ค่าปฏิกิริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง การระบายน้ำดีปานกลางถึงดี เช่น ชุดดินวังสะพุง (Ws) และชุดดินมวกเหล็ก (Ml)

(3) พัฒนาจากหินภูเขาไฟ ดินมีการระบายน้ำดีปานกลางถึงดี สีดำ น้ำตาล น้ำตาลปนแดง ถึงแดง ค่าปฏิกิริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นด่างปานกลาง เช่น ชุดดินบ้านจ้อย (Bg) ชุดดินเชียงของ (Cg) และชุดดินแก่งคอย (Kak)

(4) พัฒนาจากหินแกรนิต ดินมีการระบายน้ำดีปานกลางถึงดี สีดำ น้ำตาล น้ำตาลปนเทา น้ำตาลปนแดง ค่าปฏิกิริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงด่างปานกลาง เช่น ชุดดินเลย (Lo) และชุดดินภูสะนา (Ps)

5) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่าร้อยละ 35 ทรัพยากรดินมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่

ซึ่งได้แสดงรายละเอียดของชุดดินที่พบมากของจังหวัดหนองคาย ในภาพที่ 1 - 5

1.5 สภาพการใช้ที่ดิน

สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดหนองคาย จากฐานข้อมูลแผนที่สภาพการใช้ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดหนองคาย

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	132,081	6.99
พื้นที่เกษตรกรรม	1,357,991	71.77
พื้นที่นา	653,345	34.54
พืชไร่	141,078	7.45
ไม้ยืนต้น	506,601	26.78
ไม้ผล	23,072	1.20
พืชสวน	1,310	0.07
ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	4,438	0.24
พืชน้ำ (บัว)	38	0.00
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	28,109	1.49
พื้นที่ป่าไม้	167,595	8.86
พื้นที่น้ำ	124,470	6.60
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	109,447	5.78
รวม	1,891,584	100.00

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน (2562)

1.6 พื้นที่ชลประทาน

จังหวัดหนองคายมีเนื้อที่ชลประทาน 69,797.66 ไร่ (ร้อยละ 3.69 ของพื้นที่จังหวัด) กระจายอยู่ใน 8 อำเภอ มีอ่างเก็บน้ำที่สำคัญ 4 อ่าง มีศักยภาพในการเก็บกักน้ำได้รวม 23.17 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ชลประทานมีความสำคัญในการพิจารณาเพิ่มศักยภาพการผลิตที่เหมาะสม (ตารางผนวกที่ 2 และตารางผนวกที่ 3)

1.7 เขตปฏิรูปที่ดิน

เขตปฏิรูปที่ดินในพื้นที่จังหวัดหนองคาย มีเนื้อที่ 590,344 ไร่ (ร้อยละ 31.21 ของพื้นที่จังหวัด) โดยอำเภอที่มีพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเฝ้าไร่ อำเภอโพนพิสัย และอำเภอสังคม ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 4)

1.8 การขึ้นทะเบียนเกษตรกร

จากฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร จังหวัดหนองคาย มีการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ทั้งหมดในปี 2563 จำนวน 97,571 ราย รวมพื้นที่ 1,050,372 ไร่

สำหรับพื้นที่ดำเนินการแต่ละกิจกรรมรวมกันมากกว่า 500 ไร่ มีจำนวน 23 กิจกรรม และกิจกรรมที่มีพื้นที่ปลูกมาก ได้แก่ ข้าวนาปี ยางพารา ข้าวนาปรัง เป็นต้น (ตารางผนวกที่ 5)

ทะเบียนเกษตรกรพืชสมุนไพรจากฐานข้อมูลกลาง (Farmer one) ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เกษตรกรได้ขึ้นทะเบียนปลูกพืชสมุนไพรในจังหวัดหนองคาย พื้นที่ 435 ไร่ เกษตรกร 16 ราย มีพืชสมุนไพรหลัก 10 ชนิด พืชสมุนไพรที่มีการปลูกมาก ได้แก่ พริกไทย กฤษณา บุก ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 6)

1.9 ที่ตั้งโรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตร

จังหวัดหนองคายมีแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่สำคัญ จำนวน 41 แห่ง และที่ตั้งโรงงานทางการเกษตร 40 แห่ง โดยมีที่ตั้งสหกรณ์การเกษตรมากที่สุด 37 แห่ง (ตารางผนวกที่ 7)

2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญพิจารณาจากพืชที่มีพื้นที่ปลูกมากและมีมูลค่าการส่งออกหรือแปรรูปโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศพืชเศรษฐกิจ 13 ชนิดพืช ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สับปะรดโรงงาน ลำไย เงาะ ทุเรียน มังคุด มะพร้าว และกาแฟ จากพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจดังกล่าว กรมพัฒนาที่ดินได้กำหนดระดับความเหมาะสมของพื้นที่ปลูกรายจังหวัด โดยวิเคราะห์จากสภาพพื้นที่ ลักษณะของดิน ปริมาณน้ำฝน แหล่งน้ำชลประทาน ร่วมกับการจัดการพื้นที่และลักษณะรายพืช โดยแบ่งระดับความเหมาะสม เป็น 4 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง แต่พบข้อจำกัดบางประการซึ่งสามารถบริหารจัดการได้

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีข้อจำกัดบางประการของดินและน้ำ ส่งผลให้การผลิตพืชให้ผลตอบแทนต่ำ การใช้พื้นที่ต้องใช้ต้นทุนสูงในการจัดการ และมีความเสี่ยงจากน้ำท่วมและขาดน้ำ

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N)

จังหวัดหนองคาย มีพื้นที่พืชเศรษฐกิจสำคัญที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรก ได้แก่ ข้าว ยางพารา อ้อยโรงงาน และปาล์มน้ำมัน ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของจังหวัดหนองคาย

พืชเศรษฐกิจ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละของพื้นที่เกษตรกรรม
1. ข้าว	653,989	48.16
2. ยางพารา	342,215	25.20
3. อ้อยโรงงาน	60,574	4.46
4. ปาล์มน้ำมัน	17,290	1.27

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

2.1 ข้าว

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักลำดับที่ 1 ของจังหวัดหนองคาย เนื่องจากมีตลาดข้าวขนาดใหญ่รองรับ ประกอบกับเกษตรกรมีความถนัดในการผลิตมาตั้งแต่อดีต จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 3 และภาพที่ 6 ถึง 7)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกข้าว

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 200,207 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 10.84 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน พบมากอยู่ในอำเภอเมืองหนองคาย 64,238 ไร่ อำเภอท่าบ่อ 51,012 ไร่ และอำเภอศรีเชียงใหม่ 25,284 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) 789,228 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 42.77 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน พบมากอยู่ในอำเภอโพนพิสัย 312,123 ไร่ อำเภอเมืองหนองคาย 141,422 ไร่ และอำเภอเฝ้าไร่ 100,469 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 80,642 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.36 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน พบมากอยู่ในอำเภอสระใคร 20,395 ไร่ อำเภอสังคม 18,341 ไร่ และอำเภอโพนพิสัย 12,702 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 776,144 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกข้าวในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน ได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 126,264 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 63.07 ของพื้นที่เหมาะสมสูง พบมากอยู่ในอำเภอเมืองหนองคาย 39,778 ไร่ อำเภอท่าบ่อ 29,833 ไร่ และอำเภอศรีเชียงใหม่ 18,774 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 402,421 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 50.99 ของพื้นที่เหมาะสมปานกลาง พบมากอยู่ในอำเภอโพนพิสัย 167,792 ไร่ อำเภอเมืองหนองคาย 61,777 ไร่ อำเภอเฝ้าไร่ 51,084 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 53,400 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 66.22 ของพื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย พบมากอยู่ในอำเภอสระใคร 10,500 ไร่ อำเภอโพนพิสัย 10,080 ไร่ อำเภอสังคม 9,630 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) ในการปลูกข้าว มีเนื้อที่ 71,904 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกข้าวแต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกข้าว และพื้นที่ปลูกข้าวในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่า จังหวัดหนองคายมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 460,750 ไร่ โดยกระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอโพนพิสัย 150,585 ไร่ รองลงมาได้แก่ อำเภอเมืองหนองคาย 104,105 ไร่ อำเภอท่าบ่อ 54,908 ไร่ และอำเภอเฝ้าไร่ 53,903 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 73,943 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 36.93 ของพื้นที่ ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอเมืองหนองคาย 23,889 ไร่ อำเภอ น้ำพอง 9,199 ไร่ และอำเภอ ชุมแพ 5,942 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 386,807 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 49.01 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอเมืองหนองคาย 24,460 ไร่ อำเภอท่าบ่อ 21,179 ไร่ อำเภอศรีเชียงใหม่ 6,540 ไร่ และอำเภอโพนพิสัย 6,254 ไร่

ตารางที่ 3 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอ จังหวัดหนองคาย

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ท่าบ่อ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	51,012 (100.00%)	77,507 (100.00%)	4,632 (100.00%)	90,519 (100.00%)	223,670 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	29,833 (58.48%)	43,778 (56.48%)	3,265 (70.49%)	12,223 (13.50%)	89,099 (39.84%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	21,179 (41.52%)	33,729 (43.52%)	-	-	54,908 (24.55%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	9,995 (100.00%)	100,469 (100.00%)	6,587 (100.00%)	99,599 (100.00%)	216,650 (100.00%)
เฝ้าไร่	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	5,477 (54.80%)	51,084 (50.85%)	5,252 (79.73%)	9,608 (9.65%)	71,421 (32.97%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	4,518 (45.20%)	49,385 (49.15%)	-	-	53,903 (24.88%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	15,229 (100.00%)	5,385 (100.00%)	2,939 (100.00%)	52,808 (100.00%)	76,361 (100.00%)
โพธิ์ตาก	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	12,444 (81.71%)	1,306 (24.25%)	2,893 (98.43%)	638 (1.21%)	17,281 (22.63%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	2,785 (18.29%)	4,079 (75.75%)	-	-	6,864 (8.99%)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
โพนพิสัย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	17,779 (100.00%)	312,123 (100.00%)	12,702 (100.00%)	169,268 (100.00%)	511,872 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	11,525 (64.82%)	167,792 (53.76%)	10,080 (79.36%)	19,357 (11.44%)	208,754 (40.78%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	6,254 (35.18%)	144,331 (46.24%)	-	-	150,585 (29.42%)
เมืองหนองคาย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	64,238 (100.00%)	141,422 (100.00%)	1,657 (100.00%)	97,623 (100.00%)	304,940 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	39,778 (61.92%)	61,777 (43.68%)	1,317 (79.48%)	17,616 (18.04%)	120,488 (39.51%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	24,460 (38.08%)	79,645 (56.32%)	-	-	104,105 (34.14%)
รัตนวาปี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	7,743 (100.00%)	88,844 (100.00%)	9,341 (100.00%)	78,362 (100.00%)	184,290 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,074 (26.79%)	41,936 (47.20%)	6,563 (70.26%)	3,716 (4.74%)	54,289 (29.46%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	5,669 (73.21%)	46,908 (52.80%)	-	-	52,576 (28.53%)
ศรีเชียงใหม่	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	25,284 (100.00%)	6,662 (100.00%)	4,049 (100.00%)	57,518 (100.00%)	93,513 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	18,744 (74.13%)	3,362 (50.47%)	3,900 (96.32%)	878 (1.53%)	26,884 (28.75%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	6,540 (25.87%)	3,300 (49.53%)	-	-	9,840 (10.52%)
สระใคร	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	4,935 (100.00%)	50,706 (100.00%)	20,394 (100.00%)	50,510 (100.00%)	126,545 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	4,165 (84.40%)	28,855 (56.91%)	10,500 (51.49%)	7,257 (14.37%)	50,777 (40.13%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	770 (15.60%)	21,851 (43.09%)	-	-	22,622 (17.88%)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
สังคม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	3,992 (100.00%)	6,111 (100.00%)	18,341 (100.00%)	79,937 (100.00%)	108,381 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,225 (55.74%)	2,531 (41.42%)	9,630 (52.51%)	611 (0.76%)	14,997 (13.84%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	1,767 (44.26%)	3,580 (58.58%)	-	-	5,347 (4.93%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	200,207 (100.00%)	789,228 (100.00%)	80,642 (100.00%)	776,144 (100.00%)	1,846,221 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	126,264 (63.07%)	402,421 (50.99%)	53,400 (66.22%)	71,904 (9.26%)	653,989 (35.42%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	73,943 (36.93%)	386,807 (49.01%)	-	-	460,750 (24.96%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกข้าว คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกยางพารา (S3+N) 90,282 ไร่ พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน (S3+N) 7,287 ไร่ แต่เนื่องจากนโยบายของคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการข้าวต้องการรักษาคุณภาพผลผลิตข้าว ดังนั้น จึงควรพิจารณาปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว

อำเภอ	ยางพารา (ไร่)			ปาล์มน้ำมัน (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
ท่าบ่อ	1,443	-	1,443	2	1,062	1,064
เฝ้าไร่	24,245	-	24,245	398	431	829
โพธิ์ตาก	220	-	220	-	409	409
โพธิ์ชัย	38,288	404	38,692	937	2,429	3,366
เมืองหนองคาย	1,524	-	1,524	89	337	426
รัตนวาปี	21,995	-	21,995	278	203	481
ศรีเชียงใหม่	489	-	489	58	423	481
สระใคร	1,060	-	1,060	-	2	2
สังคม	614	-	614	-	229	229
รวม	89,878	404	90,282	1,762	5,525	7,287

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกข้าวต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกข้าวในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกข้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกข้าวในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกข้าว ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในอำเภอเมืองหนองคาย อำเภอท่าบ่อ อำเภอศรีเชียงใหม่ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกข้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกข้าวในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกข้าว เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง และแหล่งน้ำ โดยกระจายอยู่ในอำเภอโพธิ์ชัย อำเภอเมืองหนองคาย อำเภอเฝ้าไร่ เป็นต้น

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น ทำการเกษตรผสมผสานหรือพืชที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า โดยพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.2 ยางพารา

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของหนองคายในลำดับที่ 2 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 5 และภาพที่ 8 ถึง 9)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกยางพารา

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 113,368 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.13 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน พบมากอยู่ในอำเภอเมืองหนองคาย 29,061 ไร่ อำเภอศรีเชียงใหม่ 22,953 ไร่ และอำเภอสังคม 21,559 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 430,053 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 23.26 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน พบมากอยู่ในอำเภอโพนพิสัย 94,911 ไร่ อำเภอเฝ้าไร่ 81,630 ไร่ อำเภอรัตนวาปี 71,916 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 319,948 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 17.31 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน พบมากอยู่ในอำเภอโพนพิสัย 91,507 ไร่ อำเภอเมืองหนองคาย 60,893 ไร่ อำเภอท่าบ่อ 51,022 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 984,849 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกยางพาราในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน ได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 21,666 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 19.11 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากอยู่ในอำเภอสังคม (9,288 ไร่) อำเภอโพนพิสัย 7,003 ไร่ และอำเภอศรีเชียงใหม่ 4,277 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 217,289 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 50.53 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากอยู่ในอำเภอเฝ้าไร่ 62,452 ไร่ อำเภอโพนพิสัย 51,595 ไร่ และอำเภอรัตนวาปี (47,710 ไร่) เป็นต้น

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 96,199 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 30.07 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย พบมากอยู่ในอำเภอโพนพิสัย (38,204 ไร่) อำเภอเฝ้าไร่ (24,167 ไร่) อำเภอรัตนวาปี (21,924 ไร่)

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 7,061 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกยางพาราแต่ไม่ใช้พื้นที่ปลูกพิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกยางพารา และพื้นที่ปลูกยางพาราในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่า จังหวัดหนองคายมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 304,468 ไร่ โดยกระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอโพนพิสัย 53,180 ไร่ รองลงมา ได้แก่ อำเภอสระใคร 43,099 ไร่ อำเภอศรีเชียงใหม่ 39,423 ไร่ และอำเภอสังคม 39,185 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 91,703 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 80.89 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอเมืองหนองคาย 28,714 ไร่ อำเภอศรีเชียงใหม่ 18,676 ไร่ และอำเภอท่าบ่อ 15,009 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 212,765 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 49.47 พื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอโพธิ์พิสัย 43,317 ไร่ อำเภอสระใคร 43,099 ไร่ และ อำเภอรัตนวาปี 24,206 ไร่

ตารางที่ 5 พื้นที่ศักยภาพของที่ดินและพื้นที่ปลูกจริงของยางพารารายอำเภอ จังหวัดหนองคาย

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ท่าบ่อ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	15,068 (100.00%)	16,943 (100.00%)	51,022 (100.00%)	140,879 (100.00%)	223,912 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	58 (0.38%)	4,141 (24.44%)	1,983 (3.89%)	-	6,182 (2.76%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	15,010 (99.62%)	12,802 (75.56%)	-	-	27,812 (12.42%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	930 (100.00%)	81,630 (100.00%)	47,556 (100.00%)	86,473 (100.00%)	216,589 (100.00%)
เฝ้าไร่	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	26 (2.80%)	62,452 (76.51%)	24,167 (50.82%)	-	86,645 (40.00%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	904 (97.20%)	19,178 (23.49%)	-	-	20,082 (9.27%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	11,553 (100.00%)	36,560 (100.00%)	2,358 (100.00%)	25,890 (100.00%)	76,361 (100.00%)
โพธิ์ตาก	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	7,003 (60.62%)	18,800 (51.42%)	220 (9.33%)	-	26,024 (34.08%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	4,550 (39.38%)	17,760 (48.58%)	-	-	22,311 (29.22%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	10,220 (100.00%)	94,911 (100.00%)	91,507 (100.00%)	315,703 (100.00%)	512,341 (100.00%)
โพธิ์พิสัย	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	356 (3.48%)	51,595 (54.36%)	38,204 (41.75%)	402 (0.13%)	90,557 (17.68%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	9,864 (96.52%)	43,316 (45.64%)	-	-	53,180 (10.38%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	29,061 (100.00%)	6,083 (100.00%)	60,893 (100.00%)	209,525 (100.00%)	305,562 (100.00%)
เมืองหนองคาย	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	347 (1.19%)	1,340 (22.03%)	3,009 (4.94%)	-	4,696 (1.54%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	28,714 (98.81%)	4,743 (77.97%)	-	-	33,457 (10.95%)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
รัตนวาปี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	2,024 (100.00%)	71,916 (100.00%)	30,106 (100.00%)	80,281 (100.00%)	184,327 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	311 (15.37%)	47,710 (66.34%)	21,924 (72.82%)	-	69,945 (37.95%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	1,713 (84.63%)	24,206 (33.66%)	-	-	25,919 (14.06%)
ศรีเชียงใหม่	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	22,953 (100.00%)	28,626 (100.00%)	3,567 (100.00%)	38,530 (100.00%)	93,676 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	4,277 (18.63%)	7,879 (27.52%)	582 (16.32%)	-	12,738 (13.60%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	18,676 (81.37%)	20,747 (72.48%)	-	-	39,423 (42.08%)
สระใคร	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	48,955 (100.00%)	22,090 (100.00%)	55,499 (100.00%)	126,544 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	5,856 (11.96%)	1,399 (6.33%)	-	7,255 (5.73%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	43,099 (88.04%)	-	-	43,099 (34.06%)
สังคม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	21,559 (100.00%)	44,429 (100.00%)	10,851 (100.00%)	32,069 (100.00%)	108,908 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	9,288 (43.08%)	17,515 (39.42%)	4,711 (43.42%)	6,659 (20.76%)	38,173 (35.05%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	12,271 (56.92%)	26,914 (60.58%)	-	-	39,185 (35.98%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	113,368 (100.00%)	430,053 (100.00%)	319,948 (100.00%)	984,849 (100.00%)	1,848,218 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	21,666 (19.11%)	217,289 (50.53%)	96,199 (30.07%)	7,061 (0.72%)	342,215 (18.52%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	91,703 (80.89%)	212,765 (49.47%)	-	-	304,468 (16.47%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกยางพารา คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 56,688 ไร่ และบริเวณที่ปลูกปาล์มน้ำมัน (S3+N) 7,168 ไร่ (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตยางพารา

อำเภอ	ข้าว (ไร่)			ปาล์มน้ำมัน (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
ท่าบ่อ	3,275	8	3,283	5	277	282
เฝ้าไร่	5,269	96	5,365	365	59	424
โพธิ์ตาก	2,902	575	3,477	-	610	610
โพธิ์พิสัย	10,113	857	10,970	2,166	417	2,583
เมืองหนองคาย	1,322	1	1,323	198	14	212
รัตนวาปี	6,584	974	7,558	344	81	425
ศรีเชียงใหม่	3,912	486	4,398	20	1,328	1,348
สระใคร	10,534	-	10,534	-	-	-
สังคม	9,661	119	9,780	-	1,114	1,114
รวม	53,572	3,116	56,688	3,098	3,900	6,998

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกยางพาราต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกยางพาราในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกยางพาราในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกยางพาราในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกยางพารา ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกยางพาราที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในอำเภอเมืองหนองคาย อำเภอศรีเชียงใหม่ และอำเภอสังคม เป็นต้น

พื้นที่ปลูกยางพาราในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกยางพาราในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกยางพารา เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง และแหล่งน้ำ โดยกระจายอยู่ในอำเภอโพธิ์พิสัย อำเภอเฝ้าไร่ และอำเภอรัตนวาปี เป็นต้น

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกยางพารามีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.3 อ้อยโรงงาน

อ้อยโรงงานเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของหนองคายในลำดับที่ 3 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 7 และภาพที่ 10 ถึง 11)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูก

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 178,425 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.65 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน พบมากอยู่ในอำเภอโพนพิสัย 33,780 ไร่ อำเภอเมืองหนองคาย 29,061 ไร่ และอำเภอสังคม 28,274 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 253,129 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 13.69 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน พบมากอยู่ในอำเภอรันทนวาปี 53,758 ไร่ อำเภอโพธิ์ตาก 43,909 ไร่ และอำเภอเฝ้าไร่ 34,645 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 242,118 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 13.10 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน พบมากอยู่ในอำเภอโพนพิสัย 69,699 ไร่ อำเภอเฝ้าไร่ 49,456 ไร่ และอำเภอท่าบ่อ 42,970 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,174,236 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดินได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 18,714 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 10.49 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากอยู่ในอำเภอสระใคร 14,466 ไร่ อำเภอท่าบ่อ 2,216 ไร่ และอำเภอโพนพิสัย 1,235 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 26,896 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 10.63 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากอยู่ในอำเภอสระใคร 12,570 ไร่ อำเภอท่าบ่อ 8,502 ไร่ และอำเภอโพนพิสัย 3,454 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 14,965 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.18 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย พบมากอยู่ในอำเภอท่าบ่อ (8,595 ไร่) อำเภอสระใคร 4,137 ไร่ อำเภอเมืองหนองคาย 1,817 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกอ้อยโรงงานแต่ไม่ใช่พื้นที่ปลูกพิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกอ้อยโรงงาน และพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่า จังหวัดหนองคายมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 385,944 ไร่ กระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอโพนพิสัย 63,501 ไร่ อำเภอรันทนวาปี 57,679 ไร่ อำเภอเฝ้าไร่ 52,591 ไร่ อำเภอศรีเชียงใหม่ 49,677 ไร่ อำเภอสังคม 48,549 ไร่ และอำเภอโพธิ์ตาก 43,799 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 159,711 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 89.51 ของพื้นที่ ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอพนพิสัย 32,545 ไร่ อำเภอเมืองหนองคาย 29,028 ไร่ และอำเภอสังคม 28,243 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 226,233 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 89.37 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอรัตนวาปี 53,702 ไร่ อำเภอโพธิ์ตาก 43,630 ไร่ และ อำเภอเฝ้าไร่ 34,036 ไร่

ตารางที่ 7 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของอ้อยโรงงานรายอำเภอ จังหวัดหนองคาย

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ขึ้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ท่าบ่อ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	20,086 (100.00%)	11,579 (100.00%)	42,970 (100.00%)	149,259 (100.00%)	223,894 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,216 (11.03%)	8,502 (73.43%)	8,595 (20.00%)	-	19,313 (8.63%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	17,870 (88.97%)	3,077 (26.57%)	-	-	20,947 (9.36%)
เฝ้าไร่	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	18,891 (100.00%)	34,645 (100.00%)	49,456 (100.00%)	113,662 (100.00%)	216,654 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	335 (1.77%)	610 (1.76%)	65 (0.13%)	-	1,010 (0.47%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	18,556 (98.23%)	34,035 (98.24%)	-	-	52,591 (24.27%)
โพธิ์ตาก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	169 (100.00%)	43,909 (100.00%)	5,489 (100.00%)	26,795 (100.00%)	76,362 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	279 (0.64%)	87 (1.58%)	-	366 (0.48%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	169 (100.00%)	43,630 (99.36%)	-	-	43,799 (57.36%)
โพนพิสัย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	33,780 (100.00%)	34,410 (100.00%)	69,699 (100.00%)	374,113 (100.00%)	512,002 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,235 (3.66%)	3,454 (10.04%)	260 (0.37%)	-	4,949 (0.97%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	32,545 (96.34%)	30,956 (89.96%)	-	-	63,501 (12.40%)
เมืองหนองคาย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	29,061 (100.00%)	5,044 (100.00%)	32,892 (100.00%)	238,555 (100.00%)	305,552 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	34 (0.12%)	1,130 (22.40%)	1,817 (5.52%)	-	2,981 (0.98%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	29,027 (99.88%)	3,914 (77.60%)	-	-	32,941 (10.78%)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
รัตนวาปี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	3,978 (100.00%)	53,758 (100.00%)	16,244 (100.00%)	110,414 (100.00%)	184,394 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	- (1.98%)	57 (0.11%)	3 (0.02%)	- (0.00%)	60 (0.03%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	3,978 (100.00%)	53,701 (99.89%)	- (0.00%)	- (0.00%)	57,679 (31.28%)
ศรีเชียงใหม่	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	20,091 (100.00%)	30,191 (100.00%)	3,308 (100.00%)	40,086 (100.00%)	93,676 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	397 (1.98%)	208 (0.69%)	- (0.00%)	- (0.00%)	605 (0.65%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	19,694 (98.02%)	29,983 (99.31%)	- (0.00%)	- (0.00%)	49,677 (53.03%)
สระใคร	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	24,095 (100.00%)	19,201 (100.00%)	11,500 (100.00%)	71,672 (100.00%)	126,467 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	14,466 (60.04%)	12,570 (65.47%)	4,137 (35.97%)	- (0.00%)	31,173 (24.65%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	9,629 (39.96%)	6,631 (34.53%)	- (0.00%)	- (0.00%)	16,260 (12.86%)
สังคม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	28,274 (100.00%)	20,392 (100.00%)	10,560 (100.00%)	49,682 (100.00%)	108,908 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	31 (0.11%)	86 (0.42%)	- (0.00%)	- (0.00%)	117 (0.11%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	28,243 (99.89%)	20,306 (99.58%)	- (0.00%)	- (0.00%)	48,549 (44.58%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	178,425 (100.00%)	253,129 (100.00%)	242,118 (100.00%)	1,174,236 (100.00%)	1,847,908 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	18,714 (10.49%)	26,896 (10.63%)	14,965 (6.18%)	- (0.00%)	60,575 (3.28%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	159,711 (89.51%)	226,233 (89.37%)	- (0.00%)	- (0.00%)	385,944 (20.92%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกอ้อยโรงงาน คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 33,080 ไร่ และพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน (S3+N) 6,049 ไร่ (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตอ้อยโรงงาน

อำเภอ	ข้าว (ไร่)			ปาล์มน้ำมัน (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
ท่าบ่อ	2,138	-	2,138	4	239	243
เฝ้าไร่	4,311	-	4,311	362	-	362
โพธิ์ตาก	2,861	575	3,436	-	609	609
โพนพิสัย	3,130	804	3,934	2,162	-	2,162
เมืองหนองคาย	1,145	-	1,145	198	13	211
รัตนวาปี	4,965	936	5,901	343	-	343
ศรีเชียงใหม่	3,503	486	3,989	21	1,313	1,334
สระใคร	4,986	-	4,986	-	68	68
สังคม	3,122	118	3,240	-	717	717
รวม	30,161	2,919	33,080	3,090	2,959	6,049

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกอ้อยโรงงานต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกอ้อยโรงงานในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกอ้อยโรงงาน ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกอ้อยโรงงานที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่อำเภอโพนพิสัย อำเภอเมืองหนองคาย และอำเภอสังคม เป็นต้น

พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกอ้อยโรงงาน เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง ความชื้น โดยกระจายอยู่ในอำเภอรัตนวาปี อำเภอโพธิ์ตาก และอำเภอเฝ้าไร่ เป็นต้น

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกอ้อยโรงงาน มีต้นทุนที่ต่ำและให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.4 ปาล์มน้ำมัน

ปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดหนองคายในลำดับที่ 4 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 9 และภาพที่ 12 ถึง 13)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน (ไม่มีพื้นที่ความเหมาะสมสูง S1)

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 56,981 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.08 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน อยู่ในอำเภออำเภอรัตนวาปีทั้งหมด

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 527,289 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 28.53 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน พบมากอยู่ในอำเภอโพนพิสัย 206,756 ไร่ อำเภอเฝ้าไร่ 131,232 ไร่ และอำเภอเมืองหนองคาย 106,653 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,263,782 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดินได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 547 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.96 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง อยู่ในอำเภอรัตนวาปีทั้งหมด

(2) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 6,032 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.14 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย พบมากอยู่ในอำเภอโพนพิสัย 3,984 ไร่ อำเภอเฝ้าไร่ 867 ไร่ และอำเภอรัตนวาปี 691 ไร่

(3) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 10,710 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกปาล์มน้ำมันแต่ไม่ใช่พื้นที่ปลูกพิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกปาล์มน้ำมันและพื้นที่ปาล์มน้ำมันในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่า จังหวัดหนองคายมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) 56,434 ไร่ อยู่ในอำเภอรัตนวาปีทั้งหมด

ตารางที่ 9 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของปาล์มน้ำมันรายอำเภอ จังหวัดหนองคาย

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ท่าบ่อ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	2,348 (100.00%)	221,563 (100.00%)	223,911 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	13 (0.55%)	2,042 (0.92%)	2,055 (0.92%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
เฝ้าไร่	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	131,232 (100.00%)	85,422 (100.00%)	216,654 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	867 (0.66%)	489 (0.57%)	1,356 (0.63%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
โพธิ์ตาก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	76,362 (100.00%)	76,362 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	1,088 (1.42%)	1,088 (1.42%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
โพนพิสัย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	206,756 (100.00%)	305,279 (100.00%)	512,035 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	3,984 (1.93%)	2,946 (0.97%)	6,930 (1.35%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
เมืองหนองคาย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	106,653 (100.00%)	198,912 (100.00%)	305,565 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	379 (0.36%)	394 (0.20%)	773 (0.25%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-

ตารางที่ 9 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
รัตนวาปี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	56,981 (100.00%)	67,346 (100.00%)	60,068 (100.00%)	184,395 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	547 (0.96%)	691 (1.03%)	283 (0.47%)	1,521 (0.82%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	56,434 (99.04%)	-	-	56,434 (30.60%)
ศรีเชียงใหม่	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	12,952 (100.00%)	80,722 (100.00%)	93,674 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	98 (0.76%)	1,823 (2.26%)	1,921 (2.05%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
สระใคร	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	126,546 (100.00%)	126,546 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	228 (0.18%)	228 (0.18%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
สังคม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	108,907 (100.00%)	108,907 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	1,418 (1.30%)	1,418 (1.30%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	56,981 (100.00%)	527,289 (100.00%)	1,263,782 (100.00%)	1,848,052 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	547 (0.96%)	6,032 (1.14%)	10,710 (0.85%)	17,289 (0.94%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	56,434 (99.04%)	-	-	56,434 (3.05%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกปาล์มน้ำมัน คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 2,333 ไร่ บริเวณที่ปลูกปาล์มน้ำมัน (S3) 181 ไร่ (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตปาล์มน้ำมัน

อำเภอ	ข้าว (ไร่)			ยางพารา (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
ท่าบ่อ	-	-	-	-	-	-
เฝ้าไร่	-	-	-	-	-	-
โพธิ์ตาก	-	-	-	-	-	-
โพธิ์ชัย	-	-	-	-	-	-
เมืองหนองคาย	-	-	-	-	-	-
รัตนวาปี	1,869	464	2,333	181	-	181
ศรีเชียงใหม่	-	-	-	-	-	-
สระใคร	-	-	-	-	-	-
สังคม	-	-	-	-	-	-
รวม	1,869	464	2,333	-	-	181

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ซึ่งจังหวัดหนองคายมีเฉพาะพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกปาล์มน้ำมันต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้น สามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

(2) พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกปาล์มน้ำมัน เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง ความชื้น โดยอยู่ในอำเภออำเภอรัตนวาปีทั้งหมด

(3) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกปาล์มน้ำมัน มีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด

จังหวัดหนองคายสามารถทำการเกษตรได้หลากหลายชนิดทั้งนาข้าว พืชไร่ พืชผัก ไม้ผล ประมงและปศุสัตว์ นอกจากสินค้าเกษตรหลักอย่างข้าว และยางพารา ที่สร้างรายได้ให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดอย่างต่อเนื่องแล้ว จังหวัดหนองคายได้กำหนดสินค้าเกษตรเพื่อส่งเสริมการจัดตั้งบริษัท ประชากรรัฐรักสามัคคี จังหวัดหนองคาย ดำเนินการระบบส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ และการทำเกษตรในพื้นที่เหมาะสม (Zoning) รวมทั้งการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ของประเทศ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” สินค้าเกษตรเป็นโอกาสหรือพืชเศรษฐกิจอนาคตไกลเหมาะสมเป็นพืชทางเลือกปลูก ได้แก่ โกโก้ กล้วยหอมทอง กล้วยหอมเปรี้ยว (ส้ม) สับปะรด และมะพร้าวน้ำหอม

3.1 โกโก้ เป็นพืชเขตร้อนที่ต้องการน้ำสม่ำเสมอ พื้นที่ปลูกควรมีแหล่งน้ำที่เพียงพอ เจริญเติบโตได้ดีในพื้นที่ระบายน้ำดี เป็นพืชที่ต้องการร่มเงาพอสมควร ให้ผลผลิตได้ตั้งแต่อายุ 3 ปี และสามารถเก็บเกี่ยวตลอดปี โดยเมื่ออายุมากขึ้นยิ่งให้ผลผลิตสูง นิยมปลูกในพื้นที่อำเภอสังคมและอำเภอศรีเชียงใหม่ เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นภูเขาสูง เนื้อดินร่วน อากาศมีความชื้นและเย็นจากแม่น้ำโขง การขายสดจะได้ราคาต่ำกว่าการหมักหรือแปรรูปแล้ว ทางจังหวัดหนองคายได้สนับสนุนให้มีโรงบ่มเพื่อแปรรูปก่อนจำหน่าย ประกอบกับทิศทางการใส่ใจสุขภาพ คนนิยมดื่มโกโก้มากยิ่งขึ้นเป็นโอกาสดีในการปลูกโกโก้และแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าก่อนจำหน่ายและส่งออก

3.2 กล้วยหอมทองและกล้วยหอมส้ม กล้วยเป็นพืชที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่งของจังหวัดหนองคาย ในอดีตนิยมปลูกกล้วยน้ำว่า โดยเกษตรกรจะปลูกกล้วยน้ำว่าตามพื้นที่ว่างหัวไร่ปลายนาจนถึงปลูกเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริม รายละตั้งแต่ 1 ถึง 10 ไร่ และสร้างรายได้จากการขายส่วนต่าง ๆ นอกเหนือจากผลผลิตหลักของกล้วย เช่น หัวปลี หยวกกล้วย หน่อกล้วย เป็นต้น ปัจจุบันกล้วยน้ำว่าได้รับความนิยมปลูกลดลง โดยหันมาปลูกกล้วยหอม ทั้งกล้วยหอมทองและกล้วยหอมเปรี้ยว หรือ กล้วยหอมส้มมากขึ้น เนื่องจากกล้วยน้ำว่าที่ปลูกเกิน 3 ปี จะมีอาการของโรคตายพราย ทำให้เกษตรกรเปลี่ยนพันธุ์ปลูกเพื่อให้ทนทานต่อโรค และให้ผลตอบแทนจากการผลิตที่สูงกว่า ผลผลิตบางส่วนสามารถใช้ทดแทนกันกับกล้วยน้ำว่าได้ ทั้งนี้การปลูกกล้วยหอมทอง ให้ผลตอบแทนสูง แต่มีขั้นตอนการผลิตที่ใช้ความละเอียด และการปลูกต้องไม่ซ้ำกับพื้นที่เดิม

3.3 สับปะรด เกษตรกรจังหวัดหนองคายนิยมปลูกสับปะรดพันธุ์ปัตตาเวีย จากลักษณะพื้นที่และสภาพอากาศทำให้ได้รสชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีความหวานฉ่ำเป็นพิเศษ เปลือกบาง ตาตื้น และจากจุดเด่นนอกจากรสชาติ ยังมีเรื่องกระบวนการผลิตที่เน้นการจัดการดิน น้ำ ปุ๋ย ส่งผลให้บริเวณพื้นที่อำเภอศรีเชียงใหม่กำลังอยู่ระหว่างขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ในชื่อพันธุ์สับปะรดศรีเชียงใหม่ การปลูกสับปะรดสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ตลอดปี โดยจังหวัดหนองคายมีช่วงผลผลิตออกสู่ตลาดมากที่สุดช่วงเดือน เมษายนถึงกรกฎาคม

3.4 มะพร้าวน้ำหอม สามารถปลูกได้ในดินเกือบทุกชนิด ปริมาณผลผลิตขึ้นกับปริมาณธาตุอาหาร สภาพความอุดมสมบูรณ์ของดิน และสภาพความเป็นกรดต่างที่เหมาะสมแก่การปลูกควรอยู่ระหว่าง 6 - 7 มะพร้าวจะเริ่มออกผลตั้งแต่ปีที่ 3 เมื่อติดลูกแล้วรออีก 7 เดือนจะสามารถเก็บลูกจำหน่ายได้ โดยมะพร้าวเป็นพืชที่ต้องการปุ๋ยบำรุง มะพร้าวน้ำหอมสามารถเก็บเกี่ยวสร้างรายได้เป็นระยะเวลานาน

ขายได้ราคาดีทั้งลูกมะพร้าวและหน่อพันธุ์ สร้างรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 1,000 บาท ต่อต้นต่อปี พิจารณาจากพื้นที่ในการส่งเสริมการปลูกมะพร้าว ควรส่งเสริมในพื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีศักยภาพคงเหลือ 1,136 ไร่ ในอำเภอรัตนวาปี และพื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) ที่มีศักยภาพคงเหลือ 392,551 ไร่ ที่กระจายอยู่ในทุกอำเภอของจังหวัดหนองคาย โดยส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอโพนพิสัย อำเภอรัตนวาปี และอำเภอเฝ้าไร่

3.5 พืชสมุนไพร ด้วยนโยบายของรัฐบาลที่ให้การสนับสนุนแนวคิด BCG (Bio Circular Green Economy) หรือ เศรษฐกิจชีวภาพในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ พืชสมุนไพรเป็นเรื่องหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจ เนื่องจากเป็นแหล่งของสารสำคัญที่นำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การแพทย์ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และเครื่องสำอาง จึงสนับสนุนให้พืชสมุนไพรเป็นพืชทางเลือก ในปี 2564 โดยดำเนินการภายใต้ตลาดนำการผลิต และหากทิศทางการตลาดสมุนไพรขยายตัวเพิ่มมากขึ้น จะช่วยให้เกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร มีรายได้และความมั่นคงในการดำรงชีพจากฐานข้อมูล Agri-Map Online จังหวัดหนองคายมีพื้นที่ศักยภาพที่สามารถส่งเสริมให้ปลูกพืชสมุนไพรได้หลายชนิด ได้แก่ กระชายดำ ขมิ้นชัน บัวบก และไพล

กระชายดำ เป็นไม้ล้มลุกมีอายุหลายปี มีเหง้าอยู่ใต้ดินเจริญเติบโตและลงหัวได้ดีในดินร่วนปนทราย มีการระบายน้ำดีไม่ชอบน้ำขัง ไม่ชอบแดดจัด ชอบแดดร่มรำไร เกษตรกรจึงนิยมปลูกกระชายดำระหว่างแถวไม้ยืนต้น อายุเก็บเกี่ยวของกระชายดำ ประมาณ 8 - 9 เดือน 1 ไร่ จะได้ผลผลิต ประมาณ 1,000 - 2,000 กิโลกรัม โดยพื้นที่จังหวัดหนองคาย มีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกกระชายดำที่ระดับความเหมาะสมสูง (S1) ประมาณ 172,874 ไร่ กระจายอยู่ในอำเภอโพนพิสัย อำเภอเมืองหนองคาย และอำเภอสังคม

ขมิ้นชัน เป็นพืชปลูกง่าย ชอบแสงแดดจัด และมีความชื้นสูง ชอบดินร่วนซุย มีการระบายน้ำดี ไม่ชอบน้ำขัง เกษตรกรสามารถปลูกขมิ้นชันแซมในสวนเป็นการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์ และมีรายได้ระหว่างรอการเติบโตของยางพาราหรือปาล์มน้ำมัน โดยพื้นที่จังหวัดหนองคาย มีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกขมิ้นชันที่ระดับความเหมาะสมสูง (S1) ประมาณ 184,431 ไร่ กระจายอยู่ในอำเภอสังคม อำเภอโพนพิสัย และอำเภอเมืองหนองคาย

บัวบก ขยายพันธุ์ได้โดยใช้เมล็ด และใช้ลำต้นหรือที่เรียกว่าไหล บัวบกสามารถขึ้นได้ดีทั้งในที่ร่มและที่โล่งแจ้ง แต่จะเจริญเติบโตได้ดีในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีความชื้นในดินพอเหมาะ ในกรณีที่ต้องการปรับปรุงดินควรใส่ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยคอก ดูแลง่าย สามารถปลูกแซมระหว่างแปลงพืชหลักได้ โดยพื้นที่จังหวัดหนองคาย มีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกบัวบกที่ระดับความเหมาะสมสูง (S1) ประมาณ 1,388 ไร่ กระจายอยู่ในอำเภอเฝ้าไร่ และอำเภอศรีเชียงใหม่

ไพล เจริญได้ดีในดินร่วนซุย ปลูกง่าย ดูแลง่าย สามารถปลูกแซมระหว่างแปลงพืชหลัก โดยพื้นที่จังหวัดหนองคายมีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกไพลที่ระดับความเหมาะสมสูง (S1) ประมาณ 20,533 ไร่ กระจายอยู่ในอำเภอโพนพิสัย อำเภอศรีเชียงใหม่ และอำเภอท่าบ่อ

4 แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ

4.1 ข้าว

1) **พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่ 126,264 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย อำเภอท่าบ่อ อำเภอศรีเชียงใหม่ อำเภอโพธิ์ตาก อำเภอโพนพิสัย อำเภอศรีชมภู และกระจายตัวในพื้นที่เล็กๆ ในอำเภอสระใคร อำเภอรัตนวาปี อำเภอสังคม ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนพื้นที่เป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของจังหวัด และมีการบริหารจัดการน้ำชลประทาน การจัดการดิน ปุ๋ย พันธุ์ข้าว มีการรวมกลุ่มเป็นเกษตรกรแปลงใหญ่ พัฒนาต่อยอดครบวงจรด้านการตลาดในและต่างประเทศการแปรรูปแหล่งทุน มีภาครัฐสนับสนุนการทำมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice: GAP) และเนื่องจากเป็นพื้นที่ศักยภาพสูง การปลูกพืชหลังนาจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และเป็นการปรับปรุงบำรุงดิน ทั้งนี้ภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรโดยแนะนำว่าพื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกข้าวจึงไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น หากข้าวราคาไม่ดีถ้าต้องการเปลี่ยนชนิดพืชควรเป็นพืชไร่ เพื่อที่ว่าในอนาคตจะได้กลับมาทำนาได้อีก

2) **พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่มากถึง 402,421 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอโพนพิสัย อำเภอเมืองหนองคาย อำเภอเฝ้าไร่ อำเภอท่าบ่อ อำเภอรัตนวาปี อำเภอสระใคร และกระจายตัวในพื้นที่เล็กๆ ในอำเภอศรีเชียงใหม่ อำเภอสังคม อำเภอโพธิ์ตาก เป็นพื้นที่ปลูกข้าวที่มีข้อจำกัดไม่มากนัก เกษตรกรยังคงปลูกข้าวได้ผลดี หลายแห่งประสบปัญหาขาดน้ำในบางช่วงของการเพาะปลูก ควรสนับสนุนด้านการบริหารจัดการน้ำ เช่น ชลประทาน จะสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในการใช้ที่ดิน ปัญหาการทิ้งถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นจะลดลง และพื้นที่ในเขตนี้มีความเหมาะสมสำหรับการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรแม่นยำ หรือเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น และภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรโดยแนะนำว่าไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น หากข้าวราคาไม่ดีและต้องการปรับเปลี่ยนการผลิตควรเป็นพืชไร่ เพื่อที่ว่าในอนาคตยังสามารถกลับมาทำนาได้อีก

3) **พื้นที่ปลูกข้าวที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกข้าวอยู่ มีประมาณกว่าล้านไร่ ซึ่งประสบปัญหาน้ำท่วม ช้ำซาก ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ ควรให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดิน ปรับปรุงบำรุงดิน สนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

(4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว** แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกข้าว เช่น ปลูกเป็นพืชไร่ หากในอนาคตข้าวราคาดี เกษตรกรอาจกลับมาปลูกข้าวได้เหมือนเดิม แต่หากปลูกเป็นไม้ผลหรือไม้ยืนต้น การกลับมาปลูกข้าวอาจเป็นเรื่องยาก ดังนั้นอาจส่งเสริมในเรื่องของการทำเกษตรรูปแบบอื่น เช่น ทำการเกษตรแบบผสมผสานทดแทน

4.2 ยางพารา

1) **พื้นที่ปลูกยางพาราที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกยางพาราอยู่ มีเนื้อที่ 21,666 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอสังขุม อำเภอโพธิ์ตาก และอำเภอศรีเชียงใหม่ ตามลำดับ ทั้งนี้ตามมาตรการยุทธศาสตร์ยางพาราระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) เน้นให้มีการเพิ่มผลผลิตยางพาราต่อไร่ต่อปี จากปกติเฉลี่ยอยู่ที่ 224 กิโลกรัมต่อไร่ เป็น 360 กิโลกรัมต่อไร่ ภายในปี 2579 นั้นควรมีการจัดการที่เหมาะสมในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ การคัดเลือกพันธุ์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และต้านทานโรค การปรับปรุงบำรุงดิน การใส่ปุ๋ยที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ การปลูกพืชแซมและพืชคลุมดินให้เหมาะสมเพราะมีผลต่อการเจริญเติบโตของยางพารา การบำรุงรักษา การใส่ปุ๋ยการตัดแต่งกิ่ง และเทคนิคการกรีดยางให้มีปริมาณน้ำยางสูงมีคุณภาพและตรงตามมาตรฐาน การส่งเสริมให้เกษตรกรชาวสวนยางในพื้นที่ที่มีความเข้มข้น มีการบริหารงานแบบมืออาชีพและสามารถถ่ายทอดกิจการให้กับคนรุ่นใหม่ และการพัฒนาการตลาดในพื้นที่ เช่น จัดตั้งจุดรับซื้อ โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์

2) **พื้นที่ปลูกยางพาราที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกยางพาราอยู่ มีเนื้อที่ 217,289 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย อำเภอเผ่าไร่ อำเภอรัตนวาปี และอำเภอสังขุม เกษตรกรยังคงปลูกยางพาราได้ผลดี ควรสนับสนุนให้มีเพิ่มผลผลิตยางพารา โดยเน้นการจัดการที่เหมาะสมในเรื่องต่าง ๆ เช่น เดียวกันกับพื้นที่ที่เหมาะสมสูง โดยเฉพาะการปรับปรุงบำรุงดิน การพัฒนาการตลาดในพื้นที่ เช่น จัดตั้งจุดรับซื้อ โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ การเพิ่มเติมช่องทางจัดจำหน่าย โดยเน้นการแปรรูปยาง หรือไม้ยางพาราเพิ่มมากขึ้นซึ่งอาจเน้นจากชุมชนที่เข้มข้นเป็นพื้นที่ต้นแบบ และการส่งเสริมให้มีการโค่นยางพาราที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปี และปลูกยางพาราทดแทนในพื้นที่เดิมเช่นกันกับพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสูง

3) **พื้นที่ปลูกยางพาราในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกยางพาราอยู่ พื้นที่ดังกล่าวประสบปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ ควรส่งเสริมให้มีการโค่นยางพาราที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปี และหาพืชอื่นทดแทน เช่น ส่งเสริมให้ปลูกไม้ผล มะพร้าว ไม้หวาน มันสำปะหลัง ยาสูบ แตงโม พืชไร่ และพืชผักต่าง ๆ ทดแทน การจัดหาตลาดให้กับเกษตรกรในการปลูกพืชผักทดแทน โดยอาจเริ่มจากตลาดชุมชน และให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่เลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตพืชผัก บริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพ** หรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกยางพารา แต่เกษตรกร หันมาปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว ไม้ผล ไม้ยืนต้นอื่น ๆ ควรเน้นให้เกษตรกรปลูกพืชดังกล่าวต่อไป เนื่องจากปัจจุบันตามมาตรการยุทธศาสตร์ยางพารา เน้นการลดพื้นที่การปลูกยางพาราอยู่แล้ว ฉะนั้นควรสร้างความตระหนักให้เกษตรกร เน้นการทำการเกษตรแบบผสมผสาน หรือการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ หรือ วนเกษตร เพื่อให้เกษตรกรสามารถใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่ามากที่สุดต่อไป

4.3 อ้อยโรงงาน

1) **พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกอ้อยโรงงานอยู่ มีเนื้อที่ 18,714 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอสระใคร อำเภอท่าบ่อ และอำเภอโพธิ์ชัย ตามลำดับ ทั้งนี้ตามแผนยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย พ.ศ. 2560 - 2564 มียุทธศาสตร์ ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย การบริหารจัดการ และการเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตอุตสาหกรรม อ้อยน้ำตาลทราย และอุตสาหกรรม เน้นให้มีการเพิ่มผลผลิตอ้อยโรงงานในพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง ลดต้นทุนผลผลิต โดยควรส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์แบบคุณภาพสูง การเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยการรณรงค์ลดการเผาต่อซังเพื่อเพิ่มผลผลิตและลดปัญหาภาวะโลกร้อน การส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มและเข้าร่วมโครงการเกษตรแปลงใหญ่ การจัดหาปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกร และอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรที่มีการปรับปรุงบำรุงดินโดยลดต้นทุนการผลิต การส่งเสริมให้มีการปลูกอ้อยโรงงานที่มีสายพันธุ์ต้านทานโรค การสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจให้กับเกษตรกรที่มีพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสูง ในการปลูกอ้อยโรงงาน เพื่อแก้ไขปัญหาการปรับเปลี่ยนพื้นที่

2) **พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกอ้อยโรงงานอยู่ มีเนื้อที่ 26,896 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอสระใคร อำเภอท่าบ่อ และอำเภอโพธิ์ชัย เกษตรกรยังคงปลูกอ้อยโรงงานได้ผลดี หลายแห่งประสบปัญหาขาดน้ำในบางช่วงของการเพาะปลูก ควรพัฒนาศักยภาพของพื้นที่ให้มากขึ้น ในเรื่องของคุณภาพดินและการบริหารจัดการน้ำให้มีเพียงพอ และเหมาะสมต่อการเพาะปลูก สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการจัดการพื้นที่ การปลูก การดูแลรักษา จนถึงการเก็บเกี่ยว และส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าของเสี่ยจากโรงงานน้ำตาล และการนำของเสี่ยจากโรงงานน้ำตาลไปใช้ในการปรับปรุงบำรุงดินในไร่อ้อย เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนให้แก่เกษตรกรชาวไร่อ้อยโดยไม่มีผลเสียต่อสุขภาพ สิ่งแวดล้อม และชุมชนชาวไร่อ้อย

3) **พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกอ้อยโรงงานอยู่ พื้นที่ดังกล่าวประสบปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ ควรจัดหาตลาดให้กับเกษตรกรในการปลูกพืชผักทดแทน โดยอาจเริ่มจากตลาดชุมชน และให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่เลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตพืชผักบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพ** หรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกอ้อยโรงงานแต่เกษตรกร หันมาปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว ไม้ผล ไม้ยืนต้น มันสำปะหลัง หรือพืชไร่อื่น ๆ ควรสร้างความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการบริหารจัดการพื้นที่ และการปรับปรุงบำรุงดินไม่ให้เสื่อมโทรม หากเกษตรกรต้องการกลับมาใช้พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานเหมือนเดิม จะได้ไม่ต้องมีต้นทุนการผลิตสูงในการปรับปรุงบำรุงดิน

4.4 ปาล์มน้ำมัน

1) **พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกปาล์มน้ำมันอยู่ มีเนื้อที่ 56,981 ไร่ อยู่ในอำเภอรัตนวาปีทั้งหมด ทั้งนี้คณะอนุกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน และมีการบริหารจัดการน้ำอย่างดี รวมทั้งการจัดการดินและปุ๋ยตามมาตรฐาน ส่งเสริมให้มีการใช้ปุ๋ยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ใช้พันธุ์ปาล์มน้ำมันที่ได้รับการรับรอง สนับสนุนการรวมกลุ่มเป็นเกษตรแปลงใหญ่ สร้างเครือข่ายในรูปแบบของสหกรณ์กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ลานเท กับโรงงานสกัดน้ำมัน ส่งเสริม ให้ความรู้เรื่องการตัดปาล์มน้ำมันที่ได้คุณภาพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและพัฒนาให้เกษตรกรเพาะปลูกตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice: GAP)

2) **พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกมันสำปะหลังอยู่ มีเนื้อที่ 527,289 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอโพธิ์พิสัย อำเภอเผ่าไร่ และอำเภอเมืองหนองคาย เกษตรกรยังคงปลูกมันสำปะหลังได้ดี ควรสนับสนุนด้านการบริหารจัดการน้ำ เช่น ชลประทาน แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ใช้ปัจจัยการผลิตในอัตราและช่วงเวลาที่เหมาะสม สนับสนุนพันธุ์ปาล์มน้ำมันที่ได้รับการรับรอง จะสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน พื้นที่ในเขตนี้มีความเหมาะสมสำหรับการเกษตรแบบผสมผสานโดยเฉพาะในช่วงที่ปาล์มน้ำมันอายุน้อยยังไม่ให้ผลผลิต หรือเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น และภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรโดยแนะนำว่าไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น หรือถ้าต้องการเปลี่ยนชนิดพืชควรเป็นพืชที่มีผลทดแทนดีกว่า

3) **พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกปาล์มน้ำมันอยู่ พื้นที่ดังกล่าวประสบปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ ควรให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดิน ปรับปรุงบำรุงดิน สนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม และปาล์มน้ำมันเป็นพืชยืนต้นอายุประมาณ 20 - 25 ปี การปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่นจึงเป็นเรื่องยากในกรณีที่ปาล์มน้ำมันหมดอายุ ลงทุนน้อยกว่าและให้ผลทดแทนที่ดี ส่งเสริมสินค้าเกษตรชนิดอื่น ๆ ที่สามารถปลูก เลี้ยง หรืออยู่ร่วมกันได้ในสวนปาล์มน้ำมัน ตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้เกษตรกรสามารถเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพ**หรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกปาล์มน้ำมันแต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน พบว่า เกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยางพารา เป็นต้น ทั้งนี้หากพืชที่ปลูกเป็นพืชไร่ ในอนาคตสามารถกลับมาปลูกปาล์มน้ำมันได้อีก แต่หากเป็นไม้ผลหรือไม้ยืนต้น การกลับมาปลูกปาล์มน้ำมันอาจเป็นเรื่องยาก โดยเฉพาะการปลูกไม้ผล เช่น ทุเรียน ที่ปัจจุบันราคาดี แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาต้นทุนการผลิตและราคาผลผลิตร่วมด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2563 ข้อมูลสถิติประชากร. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมการปกครอง. 2564 แนวเขตการปกครองจังหวัด อำเภอบ้านดง ตำบล. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมชลประทาน. 2564. พื้นที่ชลประทาน พ.ศ. 2564. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2563. การใช้ที่ดินจังหวัดหนองคาย พ.ศ. 2562. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2563. ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. 2563. (ไฟล์ข้อมูล).
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2564. ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร ปี พ.ศ. 2564. (ไฟล์ข้อมูล).

ภาคผนวก

ตารางผนวกที่ 1 ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอ จังหวัดหนองคาย

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
1	ท่าบ่อ	กองนาง
2		โคกคอน
3		ท่าบ่อ
4		นาซ่า
5		น้ำโมง
6		บ้านเตี๋ย
7		บ้านถ่อน
8		บ้านวาน
9		โพนสา
10		หนองนาง
11	เฝ้าไร่	นาดี
12		เฝ้าไร่
13		วังหลวง
14		หนองหลวง
15		อุดมพร
16	โพธิ์ตาก	ด่านศรีสุข
17		โพธิ์ตาก
18		โพนทอง
19	โพนพิสัย	กุดบง
20		จุมพล
21		ชุมช้าง
22		เขิม
23		ทุ่งหลวง
24		นาหนัง
25		บ้านฝื่อ
26		บ้านโพธิ์
27		วัดหลวง
28		สร้างนางขาว
29		เหล่าต่างคำ

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	ลำดับ	ลำดับ
30	เมืองหนองคาย	กวนวัน
31		ค่ายบกหวาน
32		ในเมือง
33		บ้านเตือ
34		ปะโค
35		พระธาตุบังพวน
36		โพธิ์ชัย
37		โพนสว่าง
38		มีชัย
39		เมืองหมี่
40		วัดธาตุ
41		เวียงคุก
42		สีกาย
43		หนองกอมเกาะ
44		หาดคำ
45		หินโงม
46	รัตนวาปี	นาทับไฮ
47		บ้านต้อน
48		พระบาทนาสิงห์
49		โพนแพง
50		รัตนวาปี
51	ศรีเชียงใหม่	บ้านหม้อ
52		พระพุทธบาท
53		พานพร้าว
54		หนองปลาปาก
55	สระใคร	คอกช้าง
56		บ้านฝาง
57		สระใคร

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	ลำดับ	ลำดับ
58	สังคม	แก๊งไก่อ
59		นางิ้ว
60		บ้านม่วง
61		ผาดัง
62		สังคม
รวม	9	62

ที่มา: กรมการปกครอง, 2564

รายละเอียดของชุดดินที่พบมาก จังหวัดหนองคาย

ชุดดิน	ชุมพลบุรี	Series Chp	กลุ่มชุดดินที่ 38
สภาพพื้นที่	ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 1 - 5 %		
ภูมิสัณฐาน	สันดินริมน้ำของที่ราบน้ำท่วมถึง		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำพา		
การระบายน้ำ	ดีปานกลางถึงดี		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลาง	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน	ปานกลาง
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึกลับมาก เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนถึงทรายปนดินร่วน แล้วแต่ตะกอนที่น้ำพามาทับถมในแต่ละปี โดยแต่ละชั้นเนื้อดินและสีจะแตกต่างกันเห็นได้ชัดเจนเป็นสีน้ำตาล น้ำตาลเข้มหรือน้ำตาลซีด จะพบจุดประสีน้ำตาลแก่ น้ำตาลปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 5.0 - 5.5) ในดินบน และเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.0 - 6.5) ในดินล่าง		
ข้อจำกัด	ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ อาจจะได้รับคามเสียหายจากน้ำท่วม ในฤดูน้ำหลาก		
ข้อเสนอแนะ	โดยทั่วไปเหมาะสมในการปลูกพืชผักสวนครัวในช่วงฤดูแล้ง เพราะใกล้แหล่งน้ำ ในช่วงฤดูฝนอาจมีความเสียหายจากน้ำท่วมได้		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความ อิ่มตัว เบส	ฟอสฟอรัสที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-25	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	25-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ภาพที่ 1 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินชุมพลบุรี

ชุดดิน	นาดูน	Series Nad	กลุ่มชุดดินที่ 19hi
สภาพพื้นที่	ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 1 - 5 %		
ภูมิสัณฐาน	พื้นที่เกือบราบหรือที่เกือบราบ (peneplain)		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	การสลายตัวผุพังอยู่กับที่ของหินตะกอนสองยุค (ทราย/เหนียว) หรือ ตะกอนของหินตะกอนเนื้อหยาบที่ถูกชะมาทับถมอยู่บนหินตะกอนเนื้อละเอียด		
การระบายน้ำ	ค่อนข้างเร็วในดินบนและดีปานกลางในดินล่าง		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลาง	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ปานกลางถึงช้า	
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นทรายปนดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย สีน้ำตาลปนเหลืองถึงน้ำตาลปนเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดปานกลาง (pH 5.0 - 6.0) ดินล่าง เป็นดินร่วนปนทราย สีน้ำตาลหรือน้ำตาลปนเทา และอาจมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายปนลูกรังหนา ประมาณ 10 - 20 เซนติเมตร ส่วนที่ความลึกประมาณ 80 เซนติเมตรลงไป เป็นชั้นดินเหนียวมีสีเทาอ่อนที่สลายตัวมาจากหินทรายแปง พบจุดประสีน้ำตาลเหลืองหรือแดง พบศิลาแลงอ่อน (plinthite) ปริมาณมากและพบชั้นหินทรายแปงที่กำลังผุภายในความลึก 150 เซนติเมตร ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 4.5 - 5.5)		
ข้อจำกัด	เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ		
ข้อเสนอแนะ	ปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดินและสมบัติทางกายภาพของดิน โดยใช้ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยพืชสด หากใช้ทำนา ควรจัดหาแหล่งน้ำในพื้นที่โดยการขุดสระเพื่อกักเก็บน้ำ หากใช้ปลูกพืชไร่ ไม้ผล ไม้ยืนต้น ต้องทำทางระบายน้ำออกจากพื้นที่		

ภาพที่ 2 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินนาดูน

ชุดดิน	เพ็ญ	Series Pn	กลุ่มชุดดินที่ 25
สภาพพื้นที่	ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน 0 - 2 %		
ภูมิสัณฐาน	พื้นที่เกือบราบหรือที่เกือบราบ (peneplain)		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	การทับถมของตะกอนที่มาจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาใน ระยะทางไม่กี่กิโลเมตรของหินตะกอน		
การระบายน้ำ	ค่อนข้างเลว		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลางถึงช้า	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน	ปานกลาง
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินต้นถึงชั้นลูกรัง ดินบนเป็นดินร่วนปนทราย สีน้ำตาลหรือน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีน้ำตาลแก่ น้ำตาลปนเหลือง หรือแดงปนเหลือง ส่วนดินล่างภายใน 50 เซนติเมตร สีน้ำตาลอ่อน เป็นดินร่วนเหนียวปนทรายปนกรวดมากในดิน ล่างตอนบนและเป็นดินเหนียวในดินล่าง มีสีเทา ปริมาณลูกรังจะลดลงตาม ความลึก พบจุดประสีน้ำตาล แดงปนเหลือง และแดงตลอดหน้าตัดดิน พบศิลาแลงอ่อน (plinthite) มีปริมาณ 5 - 50 % ภายในความลึก 150 เซนติเมตร ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.5 - 6.5) ในดินบน และเป็นกรดจัดมาก (pH 4.5-5.0) ในดินล่าง		
ข้อจำกัด	เป็นดินต้น มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ		
ข้อเสนอแนะ	ควรใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมักและปุ๋ยเคมี เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ควรจัดหาแหล่งน้ำให้เพียงพอสำหรับการเพาะปลูก		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความอึดตัว เบส	ฟอสฟอรัส ที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียมที่ เป็นประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ของ ดิน
	0-25	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	25-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ

ภาพที่ 3 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินเพ็ญ

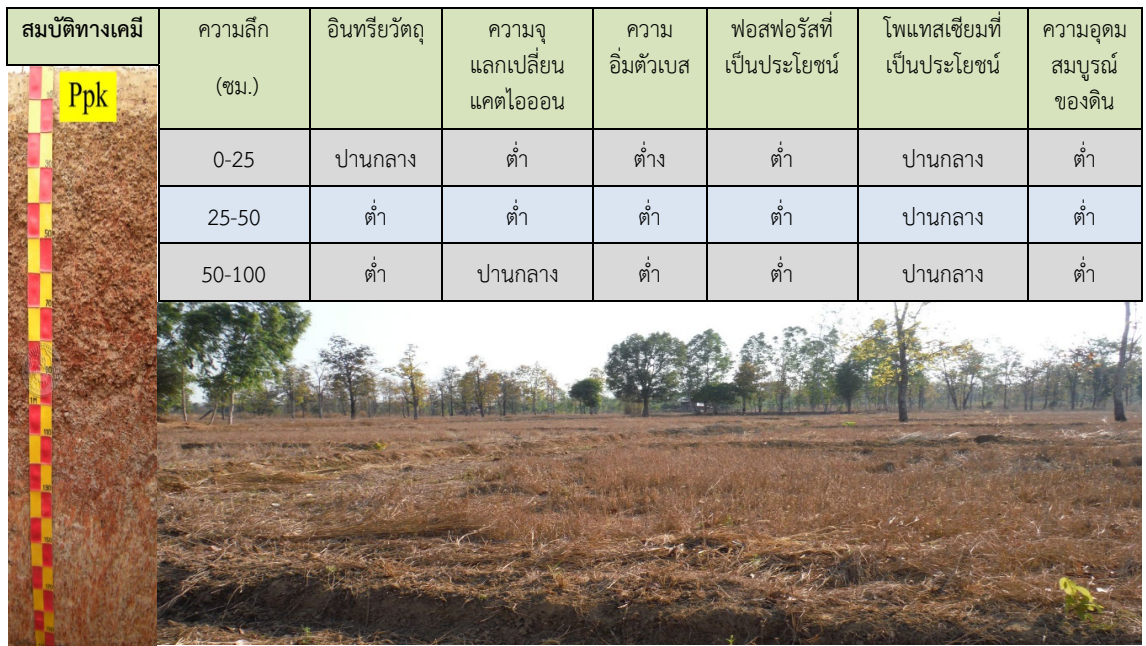
ชุดดิน	โพนพิสัย	Series Pp	กลุ่มชุดดินที่ 49
สภาพพื้นที่	ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด มีความลาดชัน 1 - 12 %		
ภูมิสัณฐาน	พื้นที่เกือบราบหรือที่เกือบราบ (peneplain)		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	การสลายตัวผุพังอยู่กับที่ของหินตะกอนสองยุค (ทรายหรือเหนียว) หรือตะกอนของหินตะกอนเนื้อหยาบที่ถูกชะมาทับถมอยู่บนหินตะกอนเนื้อละเอียด		
การระบายน้ำ	ดีปานกลาง		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลางถึงช้า	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน	ปานกลางถึงเร็ว
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินต้นถึงชั้นกรวดลูกรัง ดินบนเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินร่วนสีน้ำตาลปนเทาเข้ม ดินล่างตอนบน เป็นดินร่วนเหนียวปนทรายถัดไปเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายปนกรวดหรือดินเหนียวปนกรวดมาก มีสีน้ำตาลหรือน้ำตาลแก่ ส่วนดินล่างภายใน 50 - 100 เซนติเมตร เป็นดินร่วนเหนียวปนกรวดมากหรือดินเหนียวปนกรวดมากถัดไปจะเป็นชั้นดินเหนียวตลอด มีสีเทापนน้ำตาลอ่อนหรือสีเทาอ่อน มีจุดประสีแดงของซิลิแลงอ่อน (plinthite) และน้ำตาลแก่หรือน้ำตาลปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.0-6.5) ในดินบน และเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 4.5-5.5) ในดินล่าง		
ข้อจำกัด	เป็นดินต้นถึงชั้นกรวดลูกรัง เนื้อดินบนค่อนข้างเป็นทราย		
ข้อเสนอแนะ	กรณีที่ใช้ปลูกพืชไร่ ควรเลือกพืชที่มีรากสั้น เช่น ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ถั่วเขียว และอื่น ๆ ส่วนกรณีที่ใช้ปลูกไม้ผลหรือไม้ยืนต้น ควรขุดหลุมปลูกให้มีขนาดไม่เล็กกว่า 75x75x75 เซนติเมตร แล้วนำหน้าดินหรือดินจากที่อื่นมาผสมกับปุ๋ยอินทรีย์ ใส่ลงในหลุมปลูก อัตราประมาณ 20 - 30 กิโลกรัมต่อหลุม เมื่อผสมแล้วนำกลับลงไปในหลุมก่อนที่จะปลูกไม้ผลหรือไม้ยืนต้น		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน	ความอึดตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-25	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ต่ำ
	25-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ต่ำ

ภาพที่ 4 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินโพนพิสัย

ชุดดิน	ปลาปาก	Series Ppk	กลุ่มชุดดินที่ 49
สภาพพื้นที่	ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด มีความลาดชัน 1 - 12 %		
ภูมิสัณฐาน	พื้นที่เกือบราบหรือที่เกือบราบ (peneplain)		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	การผุพังสลายตัวอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาเป็นระยะทางไม่ไกลนักของหินตะกอน		
การระบายน้ำ	ดีปานกลาง		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลาง	การไหลปานกลางของน้ำบนผิวดิน ปานกลาง	
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินต้นถึงชั้นกรวดลูกรัง ดินบนเป็นดินร่วนหรือดินร่วนเหนียวปนกรวดลูกรังเล็กน้อย สีนํ้าตาลปนเทาเข้ม และมีจุดประสีเทา ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวถึงดินเหนียวปนกรวดลูกรังและลูกรังมีปริมาณเพิ่มขึ้นตามความลึก สีนํ้าตาลหรือนํ้าตาลแก่ และดินล่างช่วง 50 - 100 เซนติเมตร เป็นดินเหนียวปนลูกรังมาก และถัดไปจะเป็นชั้นดินเหนียวสีเทาปนน้ำตาลอ่อนหรือเทาอ่อน มีจุดประสีแดง นํ้าตาลแก่หรือนํ้าตาลปนเหลืองตลอดชั้นดิน ศิลาแลงอ่อน (plinthite) พบปริมาณ 2 - 50 % ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.0 - 6.5) ในดินบนและเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 4.5 - 5.5) ในดินล่าง		
ข้อจำกัด	เป็นดินต้นถึงชั้นกรวดลูกรัง		
ข้อเสนอแนะ	ดินมีโอกาสดูดแคลนน้ำได้โดยเฉพาะในช่วงฝนทิ้งหากใช้ปลูกข้าว หากใช้ปลูกพืชไร่ ไม้ผล ไม้ยืนต้น ควรทำทางระบายน้ำออกจากพื้นที่ และควรมีระบบการจัดการน้ำเพื่อให้พอเพียงต่อความต้องการของพืชในช่วงแล้ง ควรจัดการดินและปุ๋ยที่เหมาะสมกับชนิดพืช		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความ อิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่ เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่ เป็นประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
Ppk	0-25	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ
	25-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ
	50-100	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ
							

ภาพที่ 5 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินปลาปาก

ตารางผนวกที่ 2 พื้นที่ชลประทานจังหวัดหนองคายจำแนกรายอำเภอ ตำบล

อำเภอ	เนื้อที่ (ไร่)	ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
ท่าบ่อ	30,307.57	กองนาง	8,325.883
		ท่าบ่อ	6,406.484
		น้ำโมง	8,525.674
		บ้านเตี๋ย	1,506.163
		บ้านถ่อน	118.4977
		บ้านวาน	1.95066
		หนองนาง	5,422.914
โพธิ์ตาก	16,630.91	ด้านศรีสุข	1,664.854
		โพธิ์ตาก	7,475.166
		โพนทอง	7,490.892
โพนพิสัย	2,618.65	กุดบง	2,488.481
		จุมพล	130.1692
เมืองหนองคาย	1,986.936	ค่ายบกหวาน	97.93228
		พระธาตุบังพวน	1,889.004
ศรีเชียงใหม่	16,906.69	พระพุทธบาท	263.1144
		พานพร้าว	1,316.907
		หนองปลาปาก	15,326.67
สระใคร	1,260.08	บ้านฝาง	1,260.08
สังคม	86.82332	ผาตั้ง	86.82332
รวม	69,797.66		

ที่มา: กรมชลประทาน, 2564

ตารางผนวกที่ 3 ระดับน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดหนองคาย

หน่วย: ล้าน ลบ.ม.

ลำดับ ที่	อ่างเก็บน้ำ	ประเภท อ่าง	อำเภอ	ตำบล	ระดับน้ำ ต่ำสุด	ระดับน้ำ เก็บกัก
1	อ่างเก็บน้ำ ห้วยทอน (ตอนบน)	กลาง	โพธิ์ตาก	ด้านศรีสุข	0.153	7.8
2	อ่างเก็บน้ำห้วยหินแก้ว	กลาง	สังคม	ผาตั้ง	0.1	4
3	อ่างเก็บน้ำห้วยเปลวเจือก	กลาง	โพนพิสัย	จุมพล	0.12	2.75
4	อ่างเก็บน้ำห้วยบังพวน	กลาง	สระใคร	บ้านฝาง	0.4	8.62
	รวม				0.773	23.17

ที่มา: กรมชลประทาน, 2564

ตารางผนวกที่ 4 พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินจำแนกรายอำเภอ ตำบล

อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
อำเภอท่าบ่อ	4,531	ต.นาหนัง	17,157
ต.ท่าบ่อ	2,373	ต.จุมพล	15,377
ต.น้ำโมง	493	ต.บ้านฝื่อ	13,956
ต.โคกคอน	443	ต.สร้างนางขาว	13,197
ต.หนองนาง	429	ต.วัดหลวง	575
ต.บ้านว่าน	428	ต.กุดบง	36
ต.นาข่า	147	อำเภอเมืองหนองคาย	27,228
ต.บ้านถ่อน	131	ต.หาดคำ	12,801
ต.บ้านเตี๋ย	75	ต.วัดธาตุ	9,107
ต.กองนาง	12	ต.สีกาย	2,954
อำเภอเฝ้าไร่	198,460	ต.หินโงม	2,323
ต.วังหลวง	48,338	ต.โพธิ์ชัย	39
ต.เฝ้าไร่	46,588	ต.ในเมือง	4
ต.อุดมพร	44,681	อำเภอรัตนวาปี	56,708
ต.หนองหลวง	36,566	ต.พระบาทนาสิงห์	33,145
ต.นาดี	22,287	ต.นาทับไฮ	21,397
อำเภอโพธิ์ตาก	43,669	ต.โพนแพง	2,166
ต.ด่านศรีสุข	23,999	อำเภอศรีเชียงใหม่	29,768
ต.โพนทอง	14,203	ต.พระพุทธบาท	15,135
ต.โพธิ์ตาก	5,467	ต.หนองปลาปาก	8,520
อำเภอโพนพิสัย	172,319	ต.บ้านหม้อ	6,106
ต.บ้านโพธิ์	40,703	ต.พานพร้าว	7
ต.เขม	33,104	อำเภอสระใคร	269
ต.ทุ่งหลวง	20,425	ต.บ้านฝาง	259
ต.เหล่าต่างคำ	17,789	ต.บ้านม่วง	6,409
ต.คอกช้าง	10	ต.สังคม	4,540
อำเภอสังคม	57,392	ต.แก้งไก่อ	2,099
ต.นาจิว	26,977		
ต.ผาตั้ง	17,367		

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

ตารางผนวกที่ 5 กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จังหวัดหนองคาย

ลำดับ	กิจกรรมการเกษตร	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)
1	ข้าวนาปี	53,608	598,288
2	ยางพารา	18,877	277,655
3	ข้าวนาปรัง	8,881	91,819
4	ปาล์มน้ำมัน	2,559	22,615
5	มันสำปะหลังโรงงาน	2,353	22,243
6	อ้อยโรงงาน	630	6,488
7	กล้วยน้ำว้า	761	4,238
8	ยูคาลิปตัส	402	3,146
9	กล้วยหอม	290	2,099
10	เงาะ	498	1,737
11	ปลานิล	588	1,314
12	ทุเรียน	351	1,179
13	สับปะรด	189	1,109
14	มะม่วง	406	1,089
15	ยาสูบ	193	1,080
16	มะพร้าว	397	1,020
17	ปลาเบญจพรรณ	556	764
18	พริกชี้หนูเม็ดใหญ่	343	724
19	ข้าวโพดหวาน	315	718
20	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	108	712
21	พริกใหญ่	166	582
22	ลำไย	226	579
23	หญ้าเลี้ยงสัตว์	153	576

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563

ตารางผนวกที่ 6 ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดหนองคาย

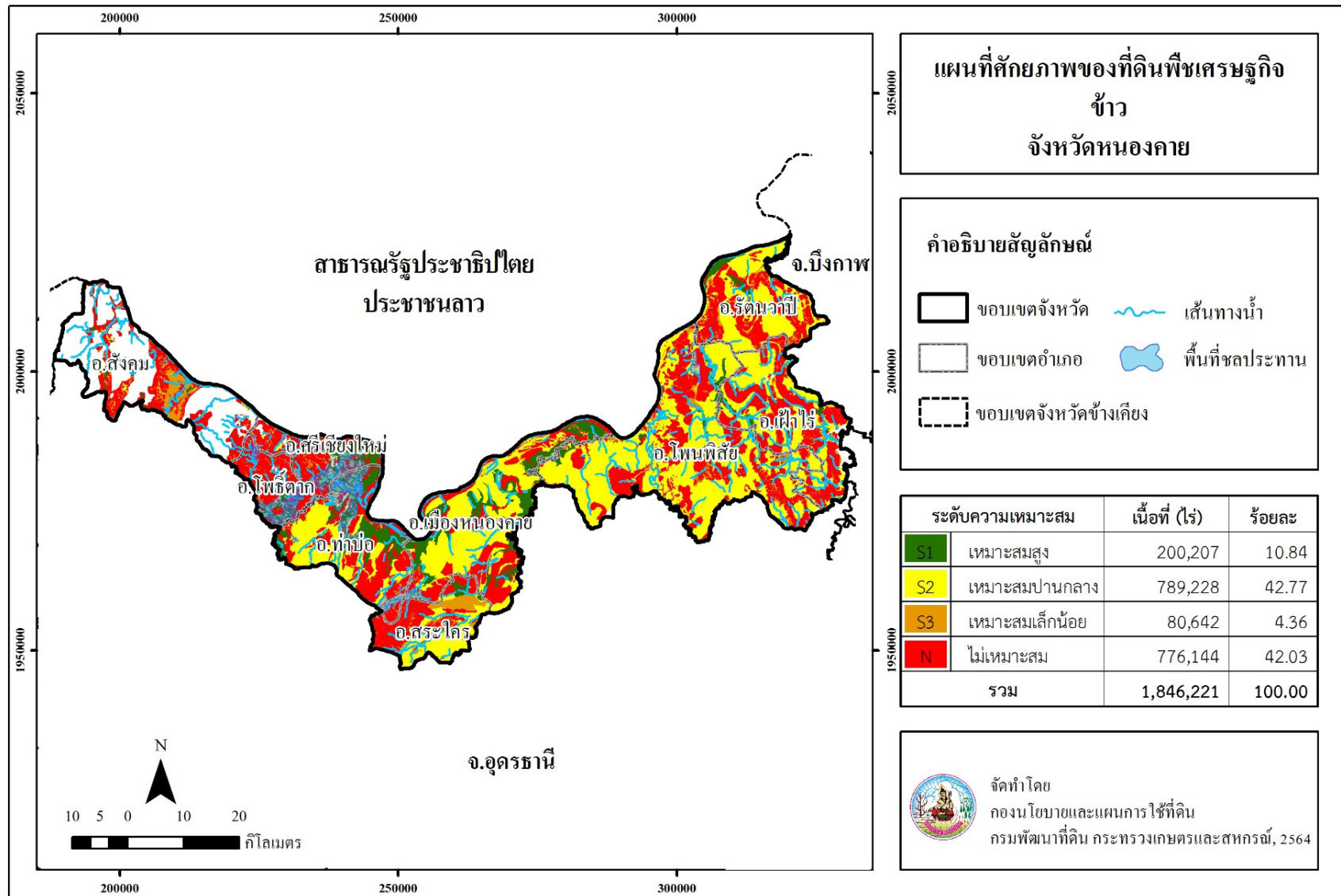
ลำดับ	ชนิด	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ
1	พริกไทย	4	83	ท่าบ่อ ศรีเชียงใหม่ สังคม
2	กฤษณา	3	79	รัตนวาปี ศรีเชียงใหม่
3	บุก	1	71	ศรีเชียงใหม่
4	พญาอ	1	67	สังคม
5	ขมิ้นอ้อย	1	47	โพธิ์ตาก
6	ว่านหางจระเข้	1	44	รัตนวาปี
7	ยอบ้าน	1	17	ศรีเชียงใหม่
8	ขมิ้นชัน	1	16	ศรีเชียงใหม่
9	กระเจี๊ยบแดง	1	6	ท่าบ่อ
10	ว่านชักมดลูก	1	5	สังคม
รวม		16	435	

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564

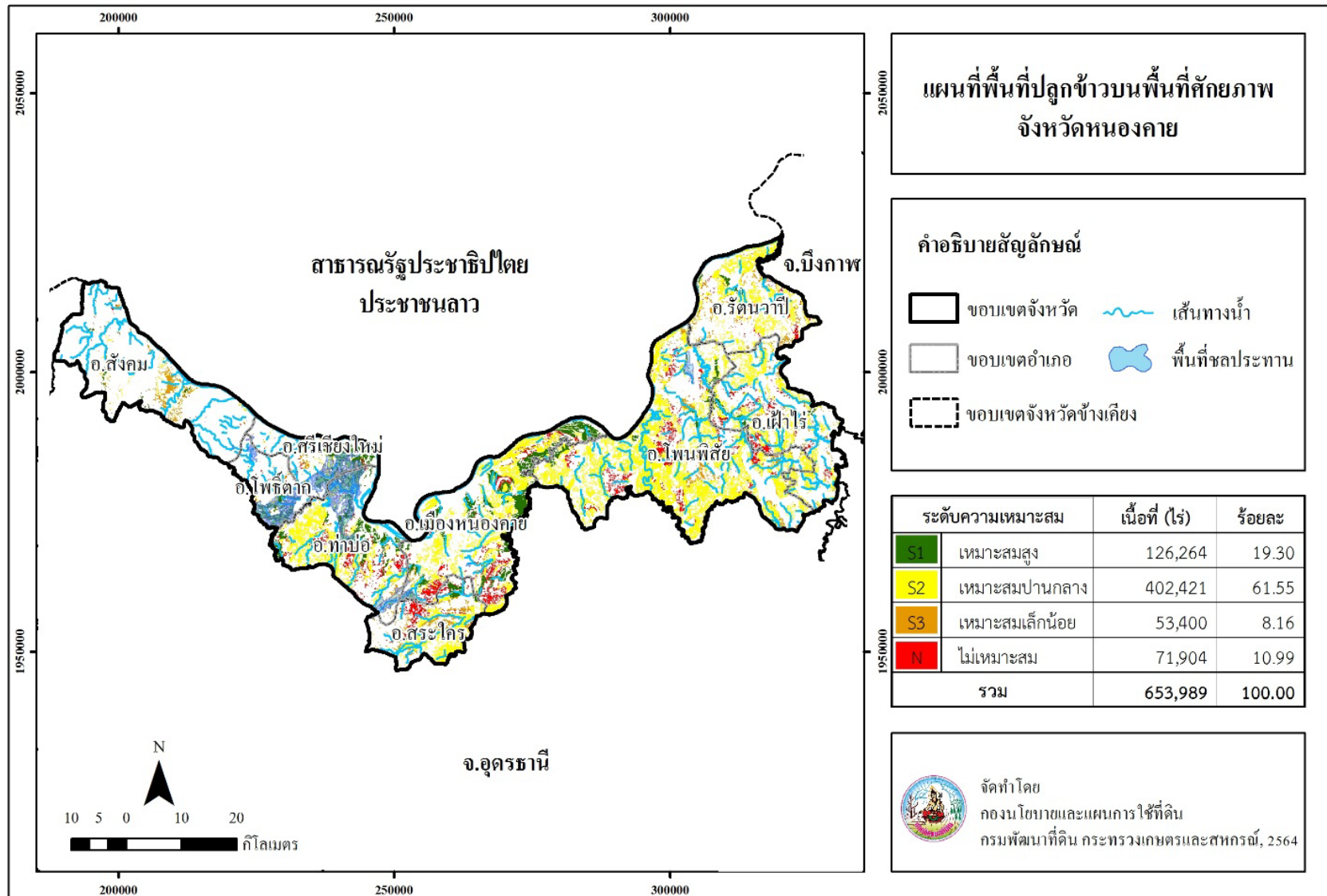
ตารางผนวกที่ 7 โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดหนองคาย

โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อ และสหกรณ์การเกษตร	จำนวน (แห่ง)	โรงงานด้านเกษตร	จำนวน (แห่ง)
สหกรณ์การเกษตร	37	โรงงานด้านการเกษตรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	33
สหกรณ์ประมง	1	โรงสีขนาดกลาง	5
โรงงานผลิตยางแผ่น	1	โรงสีขนาดเล็ก	2
ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	1		
โรงงานแปรรูปไม้ยางพารา	1		
รวม	41	รวม	40

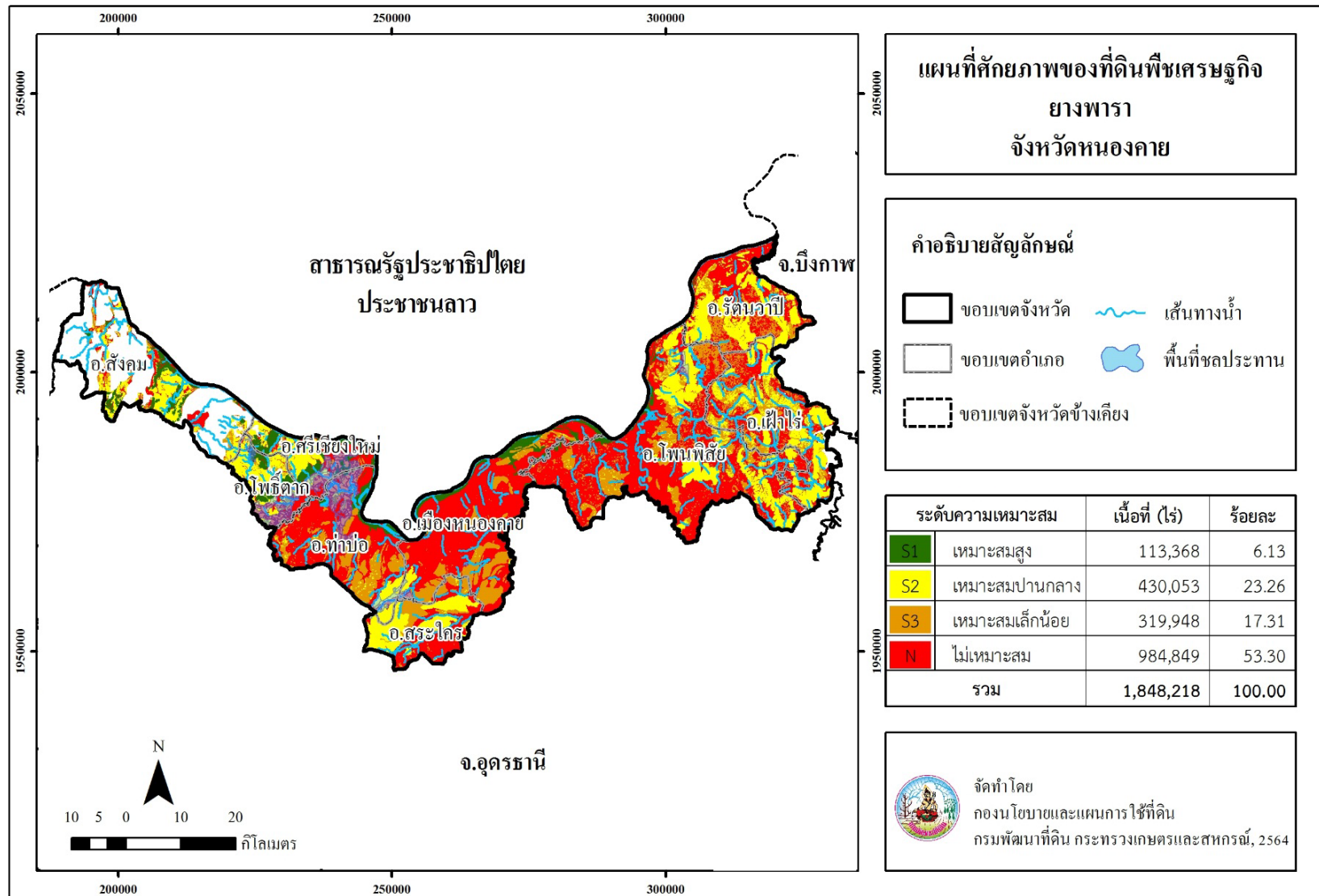
ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

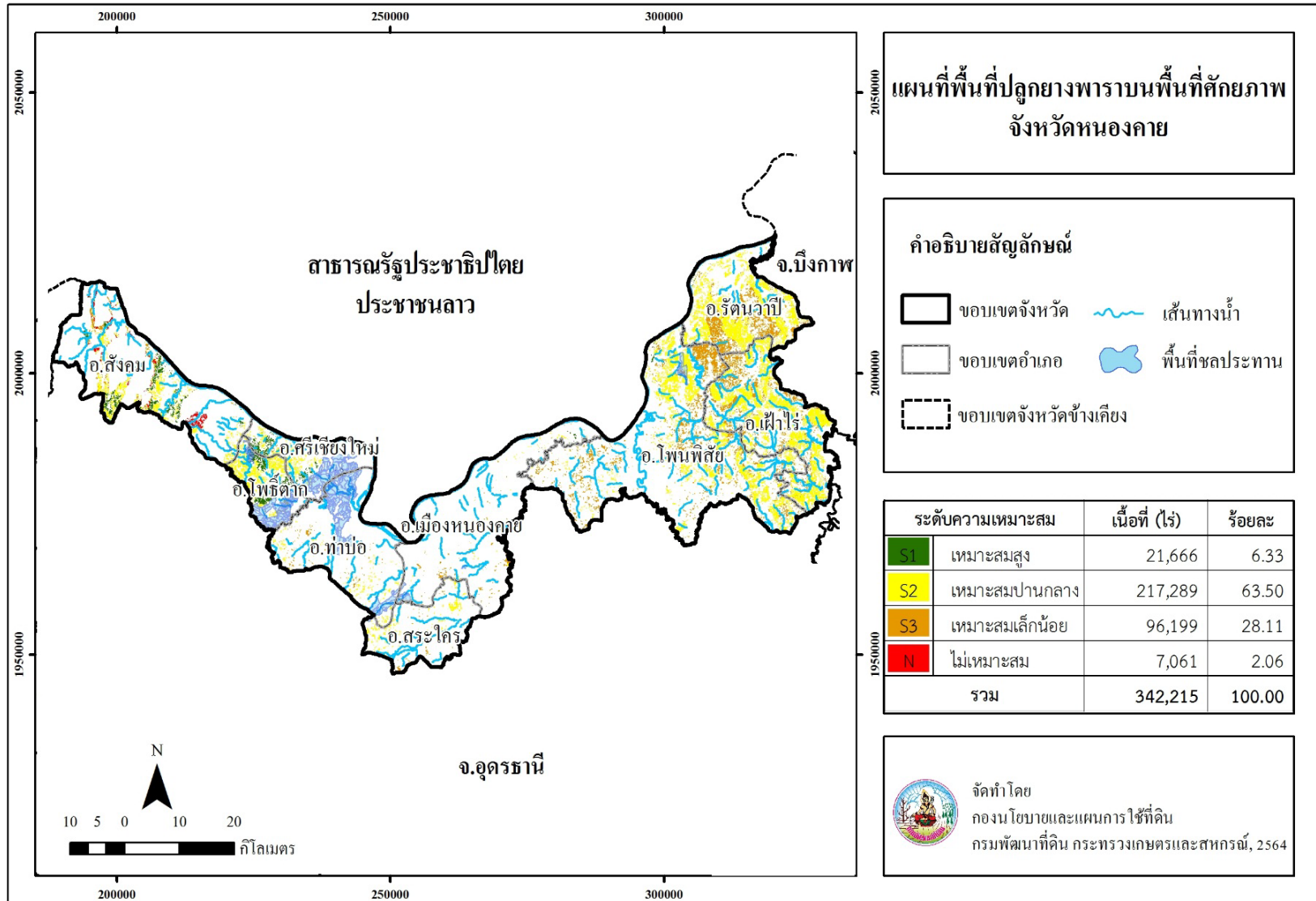
ภาพที่ 6 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดหนองคาย

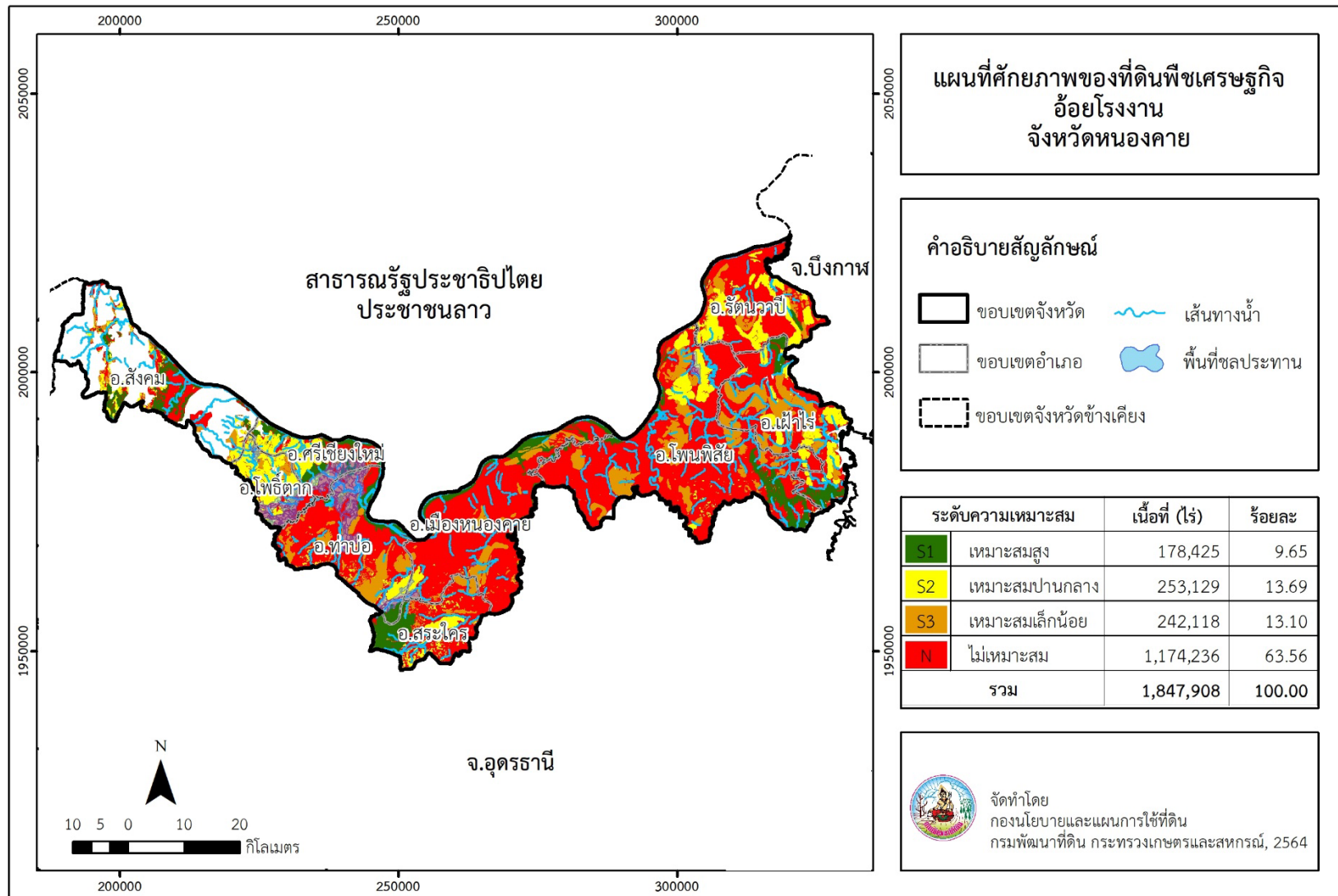
ภาพที่ 7 พื้นที่ปลูกข้าวในบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดหนองคาย

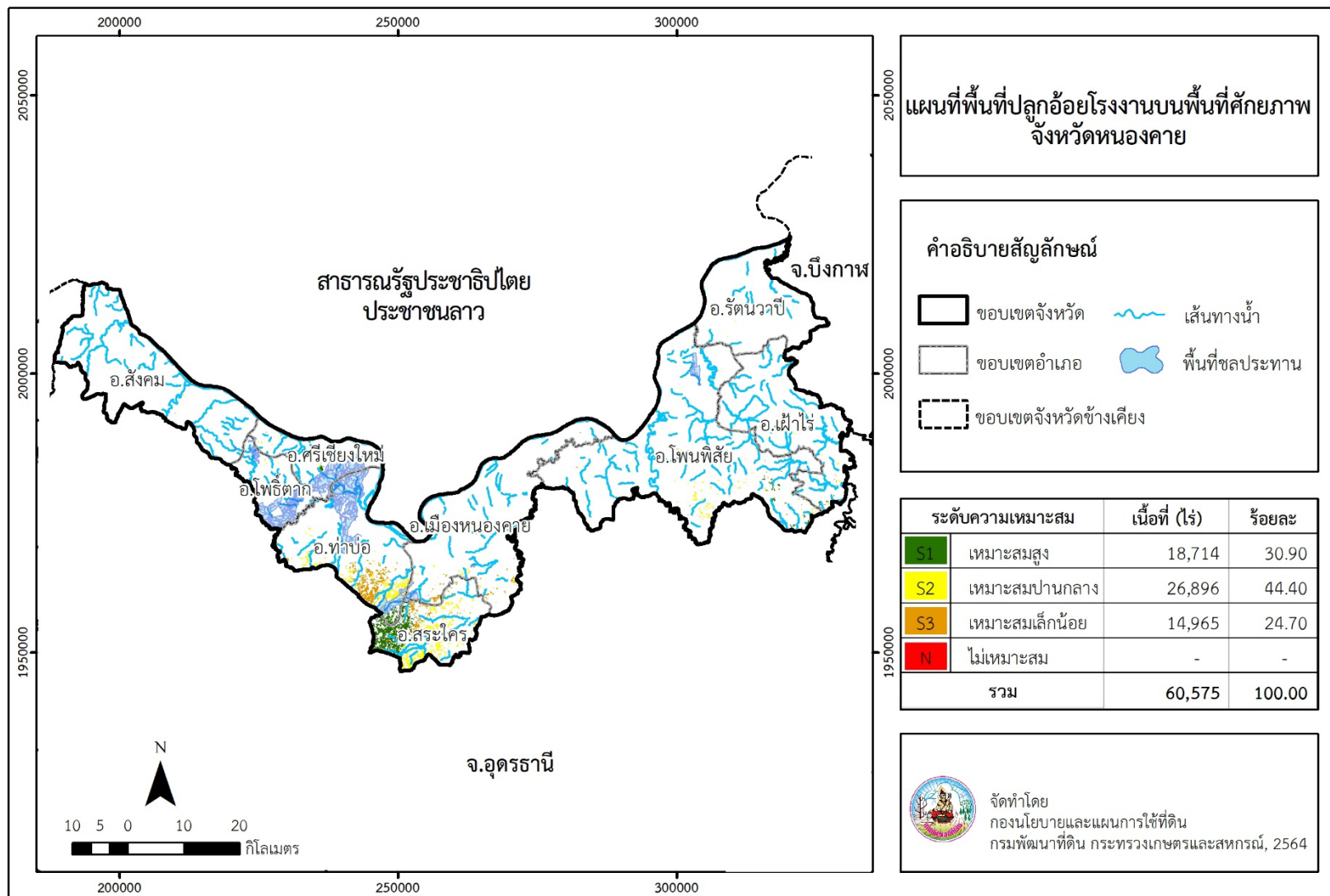
ภาพที่ 8 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจยางพารา จังหวัดหนองคาย

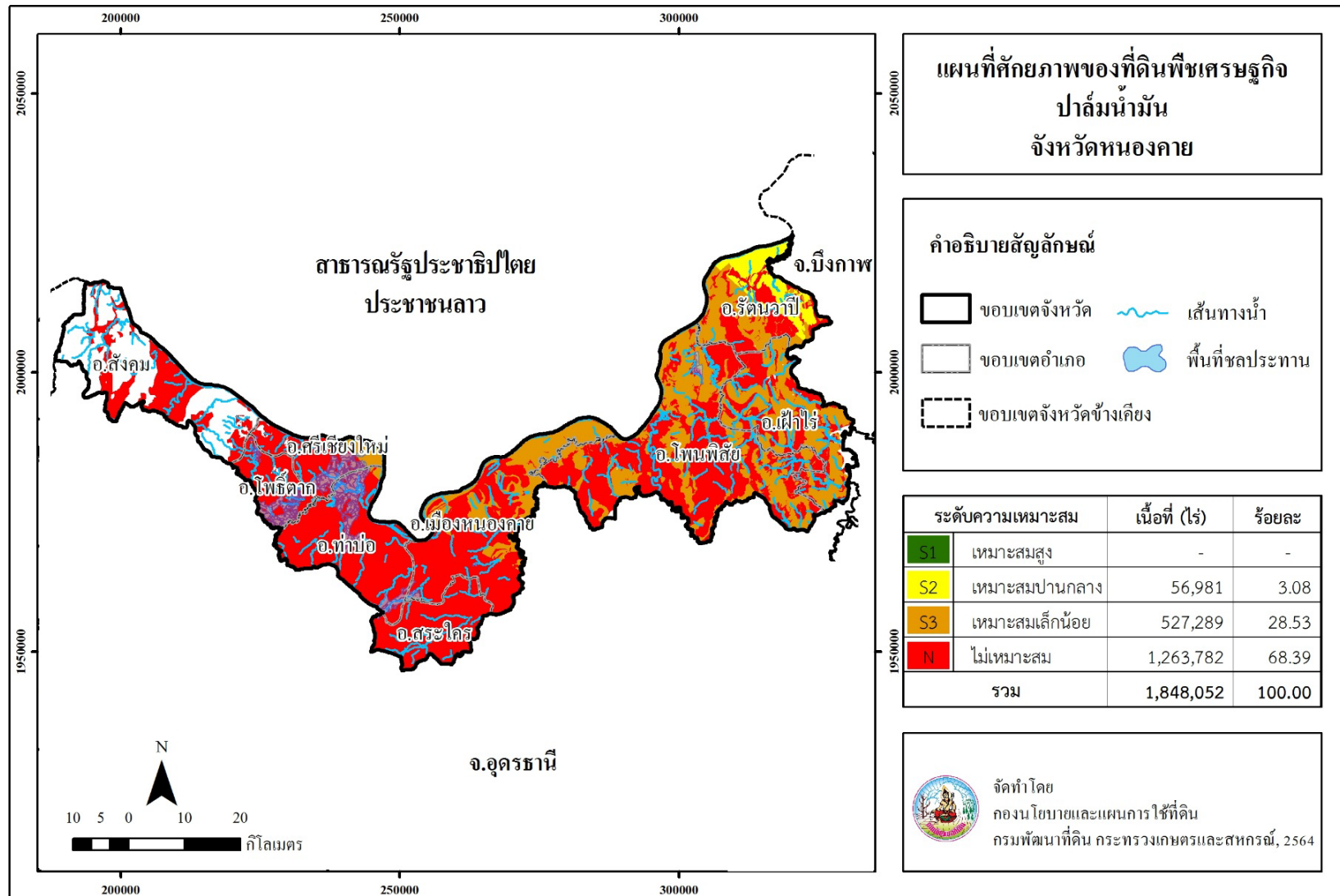
ภาพที่ 9 พื้นที่ปลูกยางพาราบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดหนองคาย

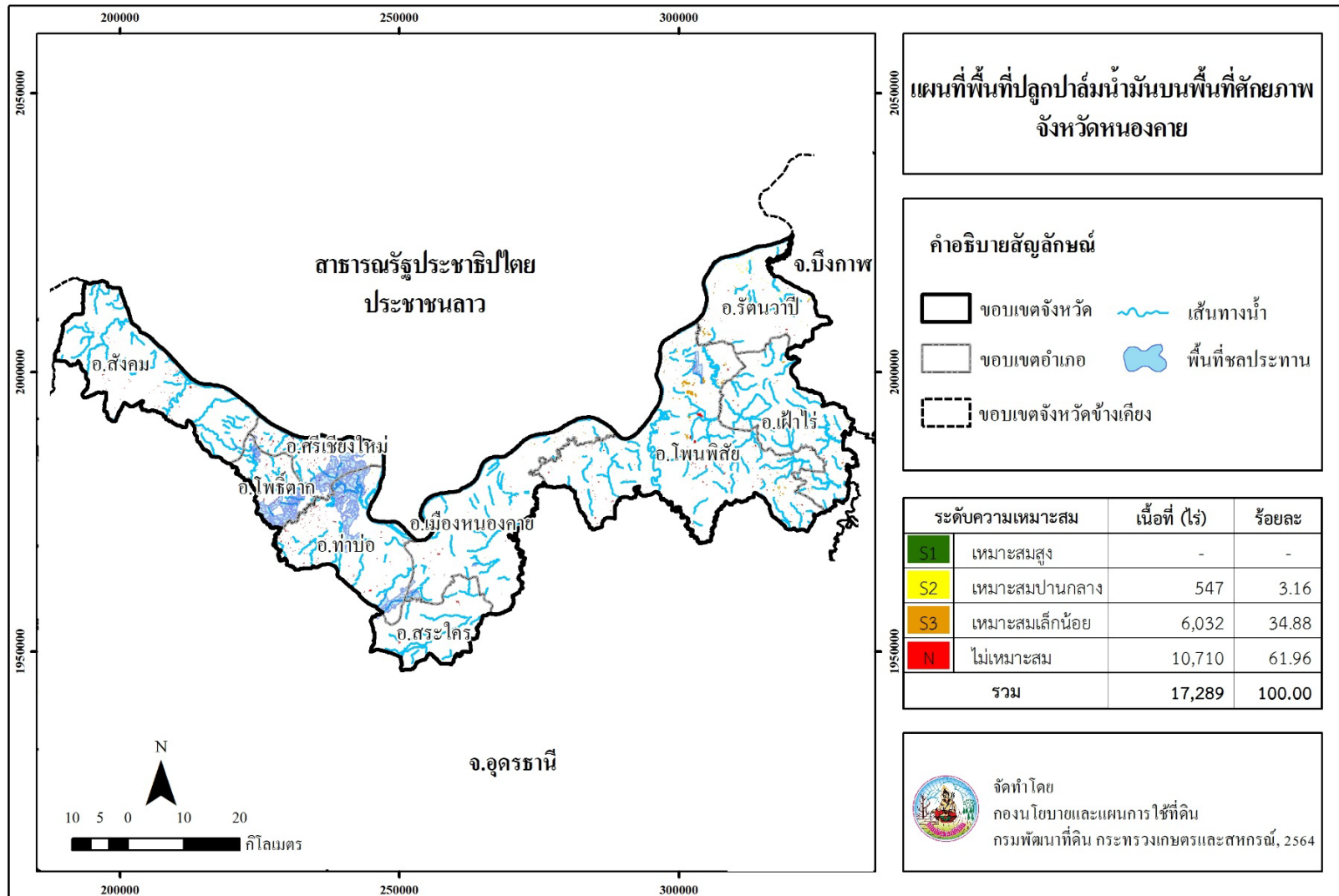
ภาพที่ 10 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจอ้อยโรงงาน จังหวัดหนองคาย

ภาพที่ 11 พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดหนองคาย

ภาพที่ 12 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันจังหวัดหนองคาย

ภาพที่ 13 พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดหนองคาย

Land Development Department
2003/61 Phahonyothin Road.
Lard Yao, Chatuchuk, Bangkok 10900
Call Center : 1760
www.idd.go.th

DOWNLOAD